

STRATEGIA ROZWOJU GMINY MSTÓW

NA LATA 2025-2031

Mstów, 2025

\

Opracowanie:

Spis treści

Wstęp	4
1. Wprowadzenie	5
1.1 Uwarunkowania prawne	5
1.2 Metodyka opracowania Strategii	6
1.3 Komplementarność	8
1.4 Charakterystyka gminy Mstów	24
1.5 Wnioski z diagnozy	26
1.6 Analiza SWOT	30
2. Część strategiczna	32
2.1 Wizja i misja rozwoju gminy Mstów w perspektywie 2031 roku	32
2.2 Cele strategiczne rozwoju gminy i kierunki działań podejmowanych dla ich osiągnięcia	33
2.3 Schemat interwencji strategicznej	40
2.4 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mstów	41
2.5 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	48
2.6 Oczekiwane rezultaty	56
3. System wdrażania strategii	58
3.1 Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja Strategii	58
3.2 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	60
3.3 Finansowanie Strategii	61
3.4 Ewaluacja ex-ante	62
Załącznik nr 1 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego	67

Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Mstów na lata 2025 –2031 stanowi fundamentalny dokument, którego celem jest wyznaczenie długoterminowych kierunków rozwoju oraz zdefiniowanie polityki gospodarczej, społecznej i środowiskowej gminy. Dokument ten ma za zadanie wspierać władze samorządowe w efektywnym zarządzaniu zasobami i wykorzystaniu lokalnych potencjałów, przy jednoczesnym uwzględnieniu istniejących barier rozwojowych.

Opracowanie strategii odbyło się zgodnie z zasadami partycypacji społecznej i ekspertyzy, angażując przedstawicieli Urzędu Gminy Mstów, lokalną społeczność oraz ekspertów zewnętrznych. Szeroko zakrojone konsultacje, obejmujące ankiety oraz warsztaty strategiczne, umożliwiły stworzenie kompleksowej diagnozy aktualnej sytuacji gminy, identyfikację kluczowych problemów oraz wskazanie możliwości dalszego rozwoju.

Struktura dokumentu została podzielona na trzy zasadnicze części. Pierwsza część koncentruje się na uwarunkowaniach prawnych oraz założeniach rozwojowych na poziomie regionalnym i krajowym, definiując przesłanki interwencji strategicznej. Druga część, stanowiąca rdzeń strategii, zawiera wizję rozwoju Gminy Mstów na rok 2031 wraz z określeniem celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia zamierzonego stanu. Trzecia część opisuje mechanizmy wdrażania strategii, w tym system monitoringu, ewaluacji i aktualizacji, jak również identyfikuje potencjalne źródła finansowania realizowanych przedsięwzięć.

Niniejsza strategia jest kluczowym narzędziem wspierającym procesy decyzyjne władz samorządowych oraz stanowi solidną podstawę do systematycznego wykorzystania lokalnych zasobów i potencjałów. Realizacja przyjętych założeń ma przyczynić się do usprawnienia funkcjonowania gminy oraz znaczącej poprawy jakości życia jej mieszkańców.

1. Wprowadzenie

1.1 Uwarunkowania prawne

Podstawę prawną do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Mstów stanowi Uchwała Nr VI/51/2024 Rady Gminy Mstów z dnia 30 września 2024 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Mstów na lata 2025-2031 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Struktura strategii uwzględnia zapisy Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.) zgodnie z którymi, strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy oraz określa w szczególności:

- 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym,
- 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych,
- 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia,
- 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy [...],
- 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie dotyczące:
 - a) zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,
 - b) zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
 - c) kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej,
 - d) zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506, 1597 i 1688),
 - e) zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,
 - f) kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,
 - g) zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,
 - h) zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
 - i) zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,

- j) zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094 ze zm.), wraz z zakresem planowanych działań,
- 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań,
- 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych,
- 9) ramy finansowe i źródła finansowania.¹

Strategia integruje wszystkie wymagane elementy, uwzględniając specyficzne uwarunkowania gminy w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Dokument dzieli się na część tekstową oraz graficzną, w której przedstawiono model funkcjonalno-przestrzenny, ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej oraz obszary strategicznej interwencji. Model ten stanowi wizualną ilustrację polityki rozwoju omówionej w części strategicznej.

1.2 Metodyka opracowania Strategii

Niniejszy podrozdział prezentuje kompleksową metodykę opracowania strategii rozwoju Gminy Mstów. W ramach tego etapu wykorzystano szereg narzędzi badawczych, łączących analizę desk research, badania ilościowe i jakościowe, a także konsultacje społeczne i analizę SWOT. Efektem tych działań było między innymi sformułowanie wizji, misji, celów strategicznych oraz modelu funkcjonalno-przestrzennego, które stanowią fundament dalszych działań rozwojowych.

Analiza desk research

Badanie metodą desk research polegało na przeglądzie publicznie dostępnych informacji zawartych w dokumentach diagnostycznych, planistycznych i strategicznych, obowiązujących zarówno na poziomie lokalnym, jak i regionalnym. Wśród wykorzystanych źródeł znalazły się m.in. raporty o stanie gminy, dostępne opracowania oraz studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Analizie poddano także zbiory danych statystycznych, pozyskane m.in. z Banku Danych Lokalnych GUS, Urzędu Gminy Mstów, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mstowie oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie.

^{1 1} Art. 10e pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465)

Badania ilościowe

Zaangażowanie społeczne w opracowywaniu dokumentów strategicznych jest niezwykle istotne, gdyż umożliwia poznanie opinii mieszkańców na temat funkcjonowania gminy, a także identyfikację ich potrzeb, deficytów oraz oczekiwań. Uzyskane wyniki stanowią podstawę do sformułowania właściwych założeń strategicznych, określenia kierunków działań oraz planowanych przedsięwzięć. Aby poznać perspektywę mieszkańców, w październiku 2024 roku przeprowadzono ankietę w wersji papierowej i elektronicznej, w której udział wzięło 84 respondentów oceniających funkcjonowanie gminy w różnych obszarach, wskazujących jej mocne i słabe strony oraz przewagi konkurencyjne.

Badania jakościowe

W ramach badań jakościowych zorganizowano warsztaty moderowane przez ekspertów ze SWIG DELTA PARTNER, które miały na celu zebranie pogłębionych informacji o zachodzących zmianach i czynnikach wpływających na rozwój gminy Mstów. Warsztaty, przeprowadzone w grudniu 2024 roku, zgromadziły urzędników, radnych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych oraz zainteresowanych mieszkańców.

Analiza SWOT

Celem analizy SWOT było uporządkowanie zgromadzonych danych poprzez podział na cztery kategorie: czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) oraz czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia) mające wpływ na rozwój gminy Mstów. Wyniki tej analizy stanowiły punkt wyjścia do ustalenia celów i kierunków rozwoju zawartych w strategii.

Opracowanie wizji i misji

Na bazie przeprowadzonej diagnozy oraz wyników analizy SWOT sformułowano misję gminy, określającą główny kierunek działań władz, a także wizję, która opisuje pożądany stan gminy w długoterminowej perspektywie.

Sformułowanie celów rozwoju i kierunków działań

Wyznaczenie celów oraz określenie kierunków działań stanowi integralną część strategii rozwoju. W oparciu o obowiązujące przepisy, wyodrębniono trzy główne obszary planowania: społeczny, gospodarczy oraz przestrzenny i klimatyczno-środowiskowy. Przyjęty plan interwencji, zawierający konkretne cele i kierunki działań, ma doprowadzić do realizacji wizji i osiągnięcia docelowego stanu gminy do roku 2031.

Opracowanie modelu funkcjonalno-przestrzennego

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowi zilustrowanie kluczowych założeń Strategii, poprzez schematycznie przedstawienie docelowego obrazu gminy w perspektywie 2031 roku, uwzględniając kluczowe uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne. Za jego pomocą zaprezentowano główne elementy interwencji strategicznej, a jego forma graficzna przyczynia się do łatwiejszego odbioru określonych kierunków rozwoju i wypracowanej wizji.

Opracowanie części wdrożeniowej

W tej części dokumentu skoncentrowano się na określeniu mechanizmów monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii. Przedstawiono również szczegółowe informacje dotyczące podmiotów zaangażowanych w realizację strategii, ich funkcje oraz zasady współpracy, a także określono potencjalne źródła finansowania dla wdrażania przyjętych założeń.

Konsultowanie i opiniowanie projektu strategii

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, projekt strategii podlega szeroko zakrojonym konsultacjom społecznym. Do opiniowania uprawniono m.in. sąsiednie gminy i ich związki, lokalnych partnerów społeczno-gospodarczych, przedstawicieli instytucji, takich jak Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie czy Zarząd Województwa, a także mieszkańców, którzy zgłosili swoje uwagi.

Przeprowadzenie procedury środowiskowej

Ostatnim etapem prac nad strategią jest procedura środowiskowa. W jej ramach zapisy dokumentu poddane zostają ocenie przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach, czy proponowane przedsięwzięcia odpowiednio uwzględniają aspekty ochrony środowiska oraz czy konieczne jest opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko.

1.3 Komplementarność

Rozdział odnosi się do art. 10f. ust. 2. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.): Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.

Cele strategii rozwoju gminy powinny być ściśle powiązane z nadrzędnymi założeniami dokumentów strategicznych wyższego szczebla. Takie podejście umożliwia wzajemne uzupełnianie działań prowadzonych na poziomie krajowym i regionalnym, co gwarantuje integralność oraz spójność realizowanej polityki rozwojowej. Ponadto, harmonizacja celów strategicznych przyczynia się do stworzenia kompleksowego systemu wsparcia, który sprzyja efektywnemu wdrażaniu rozwiązań wspierających rozwój gminy. Strategia Rozwoju Gminy Mstów na lata 2025-2031 jest komplementarna z dokumentami takimi jak:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030",
- Plan Zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego,

- Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030,
- Strategia Rozwoju Subregionu Północnego.

Spójność Strategii ze strategią rozwoju województwa

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” została przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/24/1/2020 z dnia 19 października 2020 r. Dokument jest aktualizacją strategii obowiązującej w perspektywie do 2020 roku i jak wskazano w dokumencie, jest piątą edycją tego dokumentu. Strategia wojewódzka określa cele rozwoju regionu i instrumenty dedykowane ich realizacji. Dokument ten pełni fundamentalną rolę w opracowywaniu strategii rozwoju dla miast i gmin województwa. Zaplanowany schemat interwencji strategicznej opiera się na wizji rozwoju województwa śląskiego, która jest określeniem aspiracji i dążeń społeczności województwa. Wizja ta stanowiła także podstawę do formułowania celów i kierunków działań interwencji. Wizja powstała w oparciu o diagnozę strategiczną i jest najważniejszą wypadkową kierunków rozwoju do jakich dążyć będą władze i społeczność województwa. Zaplanowana w dokumencie interwencja skupiona została na konieczności pobudzenia tempa rozwoju gospodarczego regionu z naciskiem na rozwijający się sektor przedsiębiorstw innowacyjnych oraz na odpowiedzi na wyzwania demograficzne województwa. Zgodnie z zapisami dokumentu istotnym obszarem aktywności samorządu w prowadzeniu polityki rozwoju będzie poprawa warunków życia w regionie poprzez podnoszenie jakości środowiska i przestrzeni, stworzenie atrakcyjnej oferty w zakresie usług publicznych, wspieranie rodziny, poprawę bezpieczeństwa zarówno w wymiarze socjalnym jak i publicznym oraz adaptacji do zmian klimatu i przeciwdziałanie ich skutkom. Wizja rozwoju województwa śląskiego brzmi: *Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku.* Wizja stanowiła podstawę do sformułowania czterech głównych celów strategicznych i celów operacyjnych im przypisanych. Cele stanowią zatem ścieżkę do realizacji wypracowanej wizji województwa. Poniższa tabela przedstawia logikę interwencji strategicznej na poziomie wojewódzkim.

Tabela 1 Cele strategiczne i operacyjne województwa śląskiego.

CEL STRATEGICZNY A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej	Cel operacyjny: A.1. Konkurencyjna gospodarka Cel operacyjny: A.2. Innowacyjna gospodarka Cel operacyjny: A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość
CEL STRATEGICZNY B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańców	Cel operacyjny: B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych Cel operacyjny: B.2. Aktywny mieszkaniec Cel operacyjny: B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki
CEL STRATEGICZNY C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni	Cel operacyjny: C.1. Wysoka jakość środowiska Cel operacyjny: C.2. Efektywna infrastruktura Cel operacyjny: C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania,

	kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu
CEL STRATEGICZNY D Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym	Cel operacyjny: D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny Cel operacyjny: D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu Cel operacyjny: D.3. Nowoczesna administracja publiczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Strategia Rozwoju Gminy Mstów lata 2025-2031 wykazuje komplementarność wobec zapisów Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” w każdym z wymienionych powyżej celów strategicznych co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2 Komplementarność Strategii Rozwoju Gminy Mstów lata 2025-2031 ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego 2030

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”	Strategia Rozwoju Gminy Mstów lata 2025-2031
CEL STRATEGICZNY A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej	3. Wzmacnianie konkurencyjności lokalnej gospodarki
CEL STRATEGICZNY B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca	2. Rozwój oferty gminnej zgodnie z obecnym i prognozowanym zapotrzebowaniem
CEL STRATEGICZNY C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni	1. Troska o środowisko i zrównoważony rozwój przestrzenny
CEL STRATEGICZNY D Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym	2. Rozwój oferty gminnej zgodnie z obecnym i prognozowanym zapotrzebowaniem

Źródło: opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Subregionu Północnego

Strategia Rozwoju Subregionu Północnego została przyjęta jako kluczowy dokument określający kierunki i instrumenty rozwojowe dla całego obszaru, do którego należy również gmina Mstów. Dokument ten stanowi fundament dla tworzenia spójnych planów rozwojowych na poziomie lokalnym, umożliwiając koordynację działań między gminami a strukturami regionalnymi.

Strategia definiuje wizję rozwoju subregionu, która wyłania się z kompleksowej diagnozy stanu ekonomicznego, społecznego i środowiskowego. W oparciu o tę wizję, wyznaczone zostały strategiczne cele, m.in. pobudzenie rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw, wzmocnienie infrastruktury transportowej i społecznej oraz adaptacja do zmian klimatycznych. Dokument wskazuje także na konieczność harmonijnego działania w zakresie inwestycji, wsparcia inicjatyw lokalnych oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Spójność strategii rozwoju gminy Mstów ze Strategią Rozwoju Subregionu Północnego gwarantuje, że lokalne działania są zgodne z wytycznymi regionalnymi. Dzięki temu możliwa jest efektywna realizacja projektów inwestycyjnych i programów wsparcia, co przyczynia się do wzmocnienia konkurencyjności regionu oraz podniesienia standardów życia społeczności lokalnych.

Dokument stanowi zatem strategiczny punkt odniesienia, który umożliwia zarówno koordynację polityki rozwoju, jak i synergiczne wykorzystanie środków finansowych i inwestycyjnych, przyczyniając się do długoterminowego, zrównoważonego rozwoju subregionu. W poniższej tabeli wykazano spójność Strategii Rozwoju Gminy Mstów ze strategią ponadlokalną, na poziomie celów strategicznych:

Strategia Rozwoju Subregionu Północnego	Strategia Rozwoju Gminy Mstów lata 2025-2031
CEL STRATEGICZNY C.1 Możliwość rozwoju mieszkańców i społeczności lokalnych	2. Rozwój oferty gminnej zgodnie z obecnym i prognozowanym zapotrzebowaniem
CEL STRATEGICZNY C.2 Urozmaicona struktura gospodarcza zapewniająca bezpieczeństwo ekonomiczne i wykorzystujące potencjały lokalne oraz kwalifikacje mieszkańców	3. Wzmacnianie konkurencyjności lokalnej gospodarki
CEL STRATEGICZNY C.3 Bezpieczna i atrakcyjna przestrzeń i środowisko Subregionu z zachowanymi walorami przyrodniczymi i kulturowymi	1. Troska o środowisko i zrównoważony rozwój przestrzenny
CEL STRATEGICZNY C.4 Nowoczesne zarządzanie rozwojem lokalnym i subregionalnym	2. Rozwój oferty gminnej zgodnie z obecnym i prognozowanym zapotrzebowaniem

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI)

Rozdział odnosi się do art. 10e. ust. 3. pkt 6 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz.609 ze zm.) wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094), wraz z zakresem planowanych działań.

Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198 ze zm.) obszar strategicznej interwencji to: „określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne”.

W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” wyróżniono obszary strategicznej interwencji (OSI), które stanowią kluczowy punkt odniesienia dla realizacji celów rozwojowych regionu. W ramach strategii definiuje się następujące OSI:

OSI krajowe:

- Śląsk,

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

OSI regionalne:

Podzielone na trzy grupy:

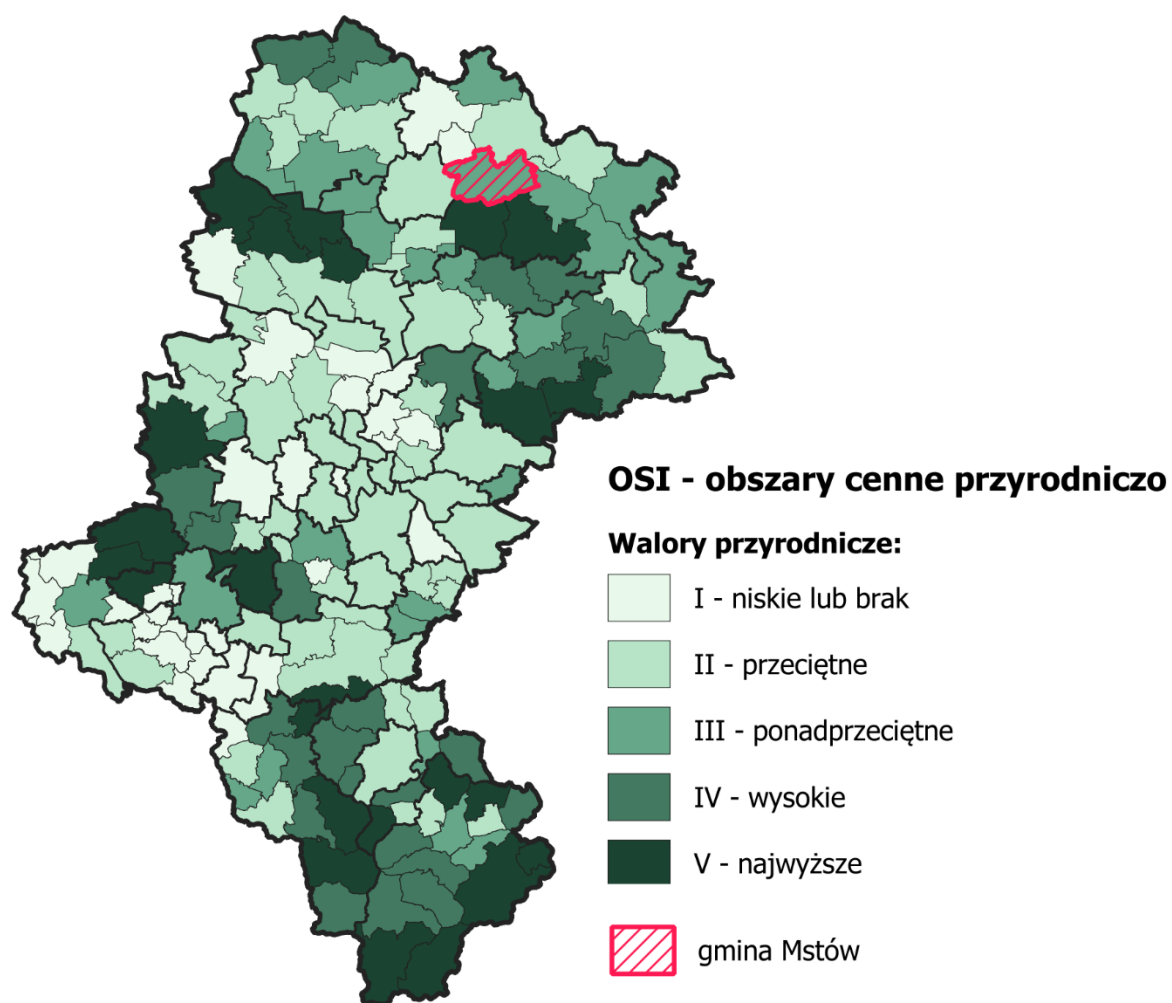
- **OSI w ujęciu funkcjonalnym:**
 - Subregiony,
 - **obszary wiejskie** i obszary miejskie.
- **OSI konkurencyjne:**
 - **Obszary cenne przyrodniczo,**
 - Ośrodki wzrostu.
- **OSI problemowe:**
 - Gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
 - **Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza,**
 - Gminy w transformacji górniczej.

Gmina Mstów wpisuje się w trzy kluczowe OSI regionalne:

- **Obszary cenne przyrodniczo:**

Gmina Mstów została zaklasyfikowana do klasy III, co oznacza, że charakteryzuje się przeciętną jakością walorów przyrodniczych. Taki status odzwierciedla umiarkowany potencjał ekologiczny, który, przy odpowiednim wsparciu, może wspierać ochronę bioróżnorodności, rozwój ekoturystyki oraz realizację projektów proekologicznych. Przeciętna jakość środowiska naturalnego stanowi solidną bazę do podejmowania działań na rzecz zrównoważonego rozwoju, przyciągając inwestorów zainteresowanych dalszym podnoszeniem standardów ochrony środowiska oraz podkreślając znaczenie zachowania dziedzictwa przyrodniczego regionu.

Grafika 1 OSI Obszary cenne przyrodniczo.

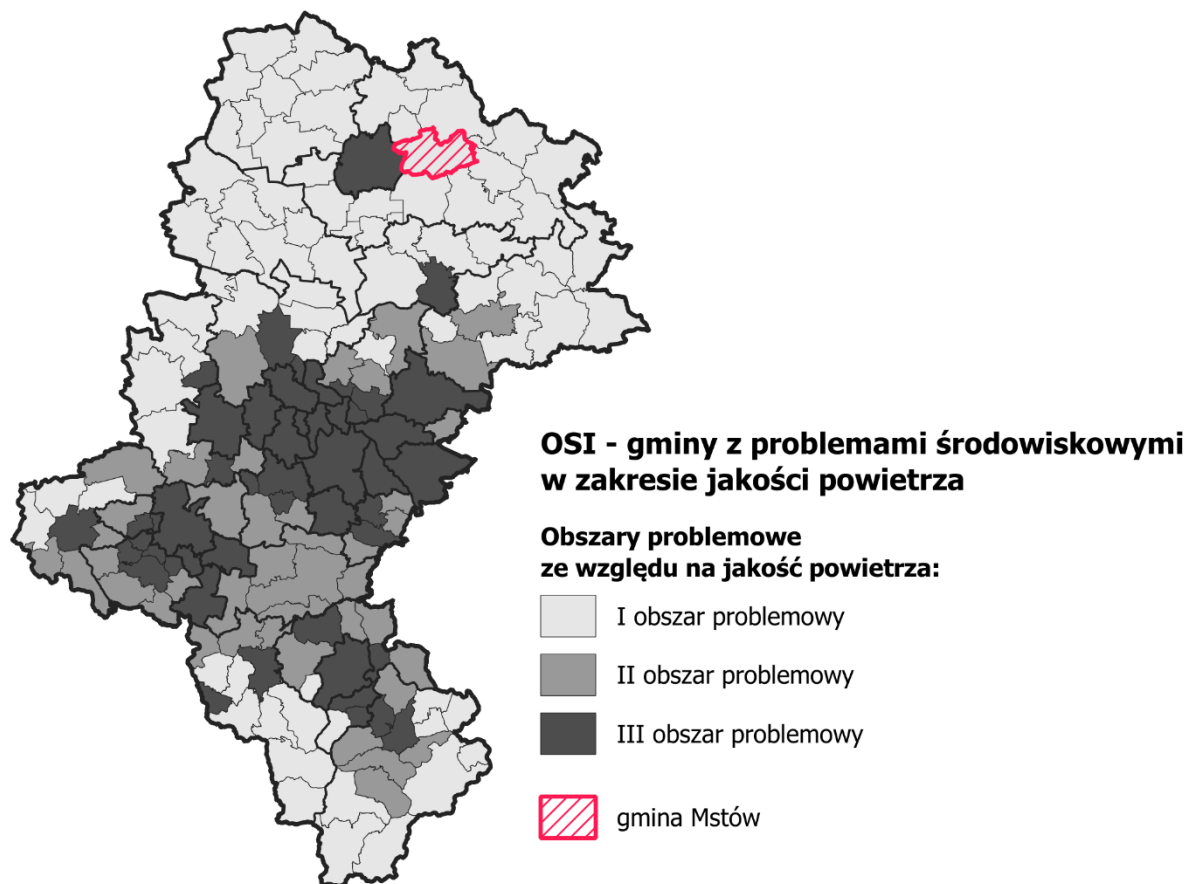

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.

- Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza:**

W trzystopniowej skali ocen, gmina Mstów została przyporządkowana do pierwszej klasy problemowej. Oznacza to, że pomimo występowania pewnych wyzwań związanych z jakością powietrza, poziom zanieczyszczeń plasuje się w najlepszej dostępnej kategorii.

Grafika 2 OSI Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza.

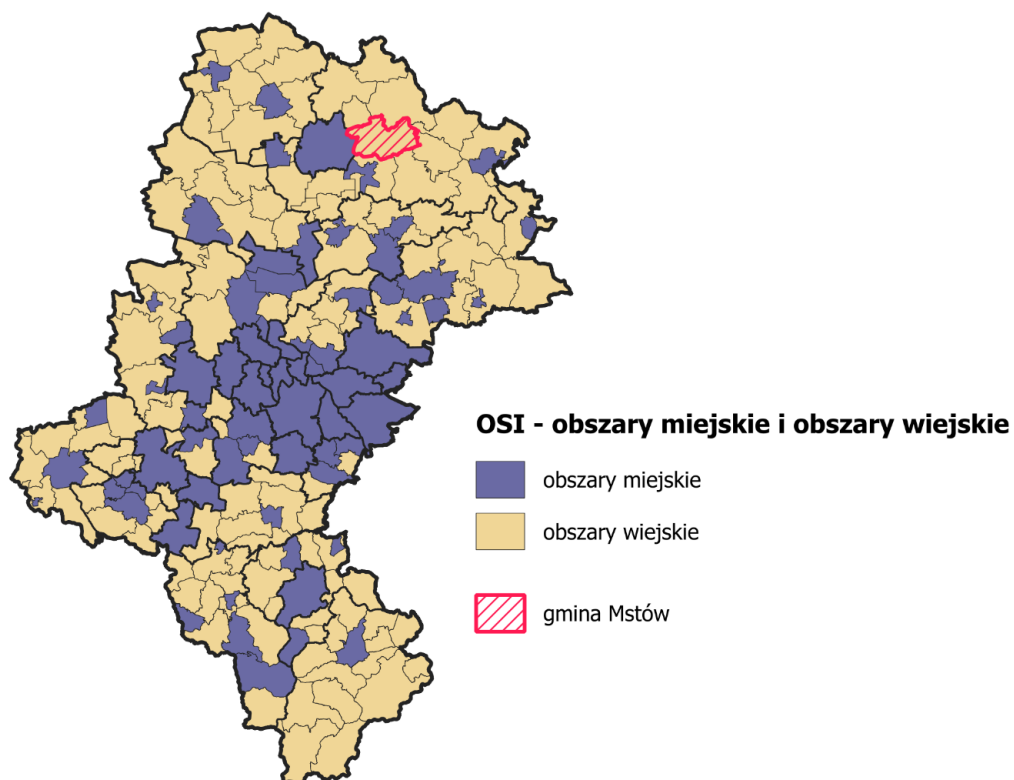

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.

- **Gminy wiejskie:**

Jako gmina o charakterze wiejskim, Mstów wpisuje się również w OSI dedykowane gminom wiejskim, co uwzględnia specyfikę rozwoju obszarów wiejskich, kwestie rolnictwa, infrastruktury lokalnej oraz wsparcia społeczności.

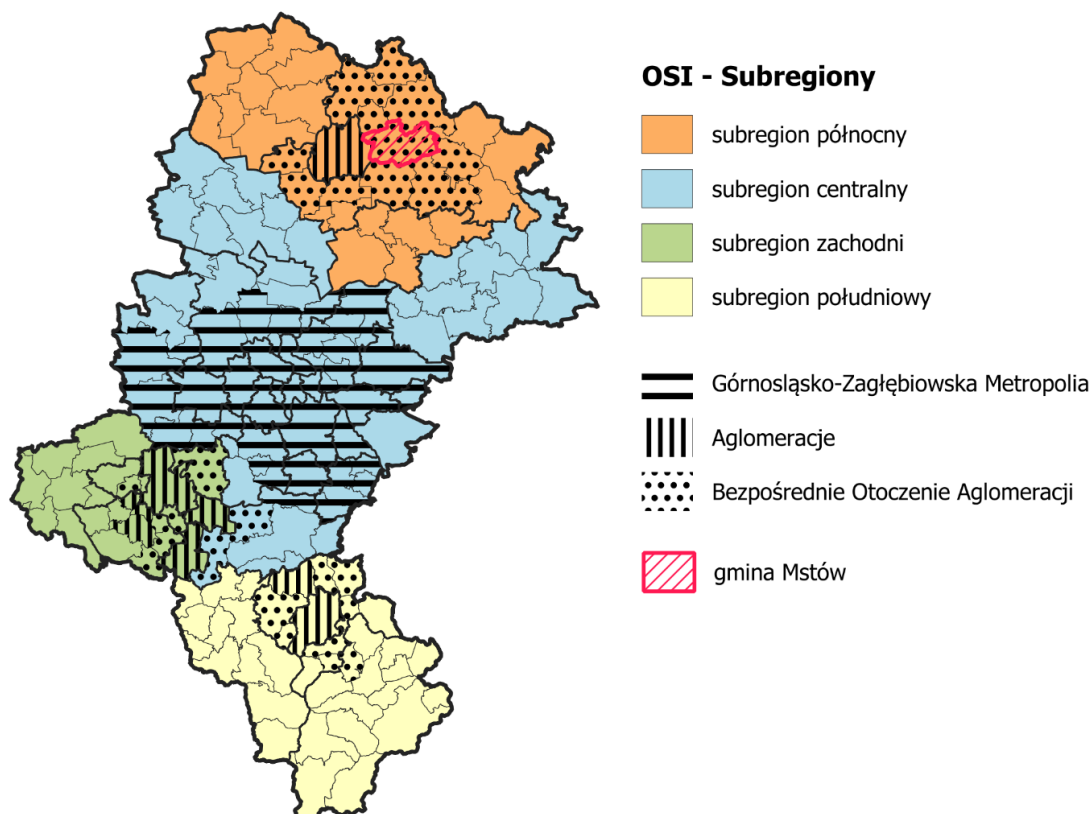
Grafika 3 OSI Obszary wiejskie i obszary miejskie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.

- **OSI subregionu północnego**, którego centrum stanowi Aglomeracja Częstochowska. Subregion północny, o powierzchni 3 049 km² i populacji 513 tys. osób, został wyodrębniony na podstawie istniejących powiązań funkcjonalnych, gospodarczych oraz społeczno-historycznych. Integracja tego subregionu sprzyja dyfuzji procesów rozwojowych z aglomeracji miejskiej do terenów wiejskich oraz lokalnych ośrodków rozwoju.

Grafika 4 OSI Subregiony.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.

- **Na poziomie krajowym – OSI „Śląsk”:**

Gmina Mstów należy do obszaru „Śląsk”, co integruje lokalne działania z nadrzędnymi celami rozwojowymi regionu, gwarantując spójność interwencji na poziomie krajowym i regionalnym.

Podsumowując, integracja działań rozwojowych gminy Mstów z wytycznymi dla OSI Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” gwarantuje, że lokalne inwestycje i projekty rozwojowe będą realizowane w sposób zrównoważony. Takie podejście nie tylko sprzyja ochronie unikalnych walorów przyrodniczych i poprawie jakości powietrza, ale również stwarza solidne podstawy do dalszego wzrostu gospodarczego oraz podniesienia jakości życia mieszkańców.

Poniżej przedstawiono zakres działań planowanych do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Województwa „Śląskie 2030”, dedykowanych dla OSI, w które wpisuje się Gmina Mstów.

OSI – OBSZARY CENNE PRZYRODNICZO

CEL STRATEGICZNY A	Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne. Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.
CEL STRATEGICZNY B	Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców.
CEL STRATEGICZNY C	Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza. Poprawa jakości wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy. Wsparcie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych. Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej. Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej. Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
CEL STRATEGICZNY D	Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną. Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym. Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu. Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki” regionu.

OSI – GMINY Z PROBLEMAMI ŚRODOWISKOWYMI W ZAKRESIE JAKOŚCI POWIETRZA

CEL STRATEGICZNY A	Wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych. Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich.
CEL STRATEGICZNY B	Podniesienie jakości infrastruktury placówek ochrony zdrowia (w szczególności w obszarach deficytowych) oraz podniesienie jakości obsługi pacjentów, w tym wykorzystanie nowoczesnych technologii. Aktywna profilaktyka i zapewnienie kompleksowości usług medycznych, w szczególności w zakresie chorób cywilizacyjnych i wynikających ze zmian demograficznych. Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia.
CEL STRATEGICZNY C	Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych. Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE. Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej. Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego. Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.
CEL STRATEGICZNY D	Rozwój instrumentów oraz współpracy na rzecz monitorowania procesów rozwoju.

Prawo wodne

Strategia Rozwoju Gminy Mstów lata 2025-2031, poza wskazywanymi wyżej ustawami (o samorządzie gminnym oraz ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju) spełnia przesłanki ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (Dz.U. z 2024 r. poz. 1087) w szczególności art. 315 i art. 326 wskazujące dokumenty planistyczne, w zakresie gospodarowania wodami, które uwzględnia się w strategiach rozwoju gminy. Poniżej odwołano się do zapisów tych dokumentów, w zakresie bezpośrednio odnoszącym się do granic administracyjnych gminy Mstów.

Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

Program Wodno-Środowiskowy Kraju to jeden z kluczowych dokumentów planistycznych, który wyznacza kierunki ochrony, gospodarowania i zarządzania zasobami wodnymi w Polsce. Jego celem jest koordynacja oraz wdrażanie działań, które przyczyniają się do realizacji celów środowiskowych, a także zapewniają bezpieczeństwo wodne i efektywne wykorzystanie dostępnych zasobów. Program wodno-środowiskowy kraju określa działania podstawowe i uzupełniające zmierzające do poprawy lub utrzymania dobrego stanu wód. Z kolei podsumowanie Programu jest kluczowym elementem planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy. Gmina Mstów zlokalizowana jest na obszarze dorzecza Odry.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Plan gospodarowania wodami stanowi kluczowe narzędzie planistyczne, które usprawnia proces osiągania celów środowiskowych poprzez kształtowanie stanu zasobów wodnych oraz ustalanie zasad ich gospodarowania w przyszłości. II aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry² jest głównym dokumentem, na którym opiera się podejmowanie decyzji wpływających na zarządzanie wodami powierzchniowymi i podziemnymi. W kontekście strategii rozwoju gminy, aktualizacja planu gospodarowania wodami jest nie tylko narzędziem służącym do ochrony zasobów wodnych, ale także fundamentem, na którym opiera się planowanie przestrzenne i realizacja działań prewencyjnych, w tym zarządzania ryzykiem powodziowym. Dokument ten umożliwia koordynację działań na poziomie krajowym i regionalnym, stanowiąc niezbędny element strategii rozwoju, mający na celu poprawę jakości wód oraz ich zrównoważone wykorzystanie.

Poniższe tabele przedstawiają charakterystykę jednolitych części wód (JCW) zlokalizowanych w granicach gminy Mstów wraz z celami środowiskowymi i oceną ryzyka nieosiągnięcia celów.

Tabela 3 Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy Mstów

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCW	Status	Stan ogólny	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
					Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
RW60000618132	Kucelinka	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	SCW - sztuczna część wód	zły stan wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW6000111813399	Warta od zb. Poraj do Rudniczanki	Rzeka nizinna	SZCW - silnie zmieniona część wód	zły stan wód	dobry potencjał ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników poniżej stanu dobrego, dla	zagrożona

² Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 2714)

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCW	Status	Stan ogólny	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
					Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
						pozostałych wskaźników - stan dobry	
RW60000918134	Rudniczanka	Potok lub strumień nizinny	naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW6000101813699	Wiercica	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
RW60001118153	Warta od Rudniczanki do Widzówki	Rzeka nizinna	SZCW - silnie zmieniona część wód	brak danych	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona

Źródło: opracowanie na podstawie: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>

W ramach Planu gospodarowania wodami wskazuje się działania podstawowe i działania uzupełniające indywidualnie dla każdej JCWP. Jak wskazano w planie: *wyбір działań nastąpił w oparciu o zidentyfikowane presje antropogeniczne i ocenę ryzyka zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych*. Poniżej przedstawiono nazwy działań podstawowych wyróżnionych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, które zostały przypisane do JCWP na terenie Gminy Mstów. Należy zaznaczyć, że w Planie szczegółowo określono ramy poszczególnych działań, w tym wskazano także jednostki odpowiedzialne za ich realizację. Poza zestawem działań obowiązuje katalog działań krajowych.

Tabela 4 Działania podstawowe i uzupełniające przypisane do JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy Mstów

Kod JCWP	Działania podstawowe	Działania uzupełniające
RW60000618132 Kucelinka	- Uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami. - Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. - Analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami.	brak
RW6000111813399 Warta od zb. Poraj do Rudniczanki	- Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w aglomeracji Mstów w celu poprawy jakości odprowadzanych ścieków). - Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń. - Kontrola gospodarowania wodami oraz przeglądy pozwoleń wodnoprawnych.	Aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP.
RW60000918134 Rudniczanka	- Uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami. - Analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami.	brak
RW6000101813699 Wiercica	- Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w aglomeracji PRZYRÓW w celu poprawy jakości odprowadzanych ścieków. - Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta.	- Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP. - Analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych.
RW60001118153 Warta od Rudniczanki do Widzówki	Przekazanie informacji do PGW WP o braku przepływu lub braku wody w korycie cieków przy przeprowadzeniu badań monitoringowych JCWP w ramach strategicznego programu PMŚ.	Dodatkowy przegląd pozwoleń wodnoprawnych.

Źródło: opracowanie na podstawie: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>

Gmina Mstów leży w obrębie jednej części wód podziemnych (JCWPd). Monitoring JCWPd nr 99, przeprowadzony w dorzeczu Odry w 2018 r. potwierdził, że stan chemiczny i ilościowy tych wód jest dobry, a wyznaczone cele środowiskowe nie wykazują zagrożenia nieosiągnięcia. W granicach gminy

występują dwa główne zbiorniki wód podziemnych: nr 325 – Zbiornik Częstochowa (W) oraz nr 408 – Niecka Miechowska (część NW).

Tabela 5 Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie Gminy Mstów

Kod JCWPd	Stan ogólny	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
GW600099	dobry	dobry	dobry	niezagrożona

Źródło: opracowanie na podstawie: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>

W Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry przypisano po jednym działaniu podstawowym i działaniu uzupełniającym działania podstawowe do JCWPd znajdujących się w obrębie gminy. Poza zestawem działań obowiązuje katalog działań krajowych.

Tabela 6 Działania podstawowe i uzupełniające przypisane do JCWPd zlokalizowanych na terenie Gminy Mstów

Kod JCWPd	Działania podstawowe	Działania uzupełniające
GW600099	Ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP)- wydanie rozporządzenia ustanawiającego obszar ochronny zbiornika wód śródlądowych, w drodze aktu prawa miejscowego dla GZWP nr 326 (Zbiornik Częstochowa (E)).	Wsparcie działań organów administracji w zakresie ustanawiania obszarów ochronnych GZWP.

Źródło: opracowanie na podstawie: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry

Nadrzędnym celem Planu zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań minimalizujących zidentyfikowane zagrożenia. PZRP podlega aktualizacji co 6 lat, zgodnie z art. 173 ust. 19 Prawa wodnego. W dniu 23 marca 2023 r. weszło w życie nowe wydanie Planu dla obszaru dorzecza Odry, stanowiące załącznik do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. (Dz.U. 2022 r. poz. 2739).

W dokumencie wyznaczono trzy główne cele:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego,
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego,
3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Dodatkowo, PZRP zakłada operacyjne cele, takie jak doskonalenie systemów monitoringu i wczesnego ostrzegania, zwiększenie efektywności działań prewencyjnych oraz koordynację służb odpowiedzialnych za reagowanie na zagrożenia powodziowe. W PZRP nie zaplanowano szczególnych inwestycji na terenie gminy Mstów.

Zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1078) jako obszary szczególnego zagrożenia powodzią rozumie się:

- a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1 %,
- b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10 %,
- c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- d) pas techniczny.

W ramach PZRP dokonano analizy prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi.

Dla gminy Mstów wyróżniono:

- **Raz na 10 lat (Q10%)** – obszary o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi,
- **Raz na 100 lat (Q1%)** – obszary o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia.

Oddzielnie określono poziom ryzyka powodziowego.

W gminie Mstów wyróżnia się:

- **Obszary o wysokim ryzyku powodziowym - raz na 10 lat (Q10%),**
- **Obszary o średnim ryzyku powodziowym – Raz na 100 lat (Q1%).**

W gminie Mstów obszary szczególnego zagrożenia powodzią dotyczą terenów wzdłuż rzeki Warty na całej długości gminy (zachód-wschód). W ścisłym centrum gminy, w miejscowości Mstów ryzyko zagrożenia powodziowego dotyka tereny zabudowane, w szczególności zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej. W załączniku nr 1 zawarto mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego stanowiące wyciąg z Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Plan przeciwdziałania skutkom suszy³ stanowi kluczowy dokument planistyczny, którego celem jest minimalizacja negatywnych skutków suszy poprzez efektywne zarządzanie zasobami wodnymi, zwiększenie retencji w obszarach dorzeczy, podnoszenie świadomości społecznej oraz odpowiednie zaplanowanie finansowania działań przeciwdziałających temu zjawisku.

Na obszarze gminy Mstów występują następujące zagrożenia suszą:

- **Zagrożenie suszą hydrogeologiczną:** klasa II (umiarkowanie zagrożone),
- **Zagrożenie suszą hydrologiczną:** klasa II (umiarkowanie zagrożone),
- **Zagrożenie suszą rolniczą:** klasy od I (słabo zagrożone) do IV (ekstremalne zagrożenie),
- **Zagrożenie suszą atmosferyczną:** klasy III (silne zagrożenie) i IV (ekstremalne zagrożenie).

³ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz. U. z 2022 r. poz. 2714),

Łączna ocena wskazuje, że znaczna część obszaru gminy Mstów jest narażona na silne skutki suszy, natomiast mniejsza część (południowo-zachodnia część gminy) wykazuje umiarkowane zagrożenie.

W odniesieniu do celów Planu przeciwdziałania skutkom suszy, zaleca się realizację działań z zakresu gospodarki wodnej, związanych ze zwiększeniem retencji wodnej:

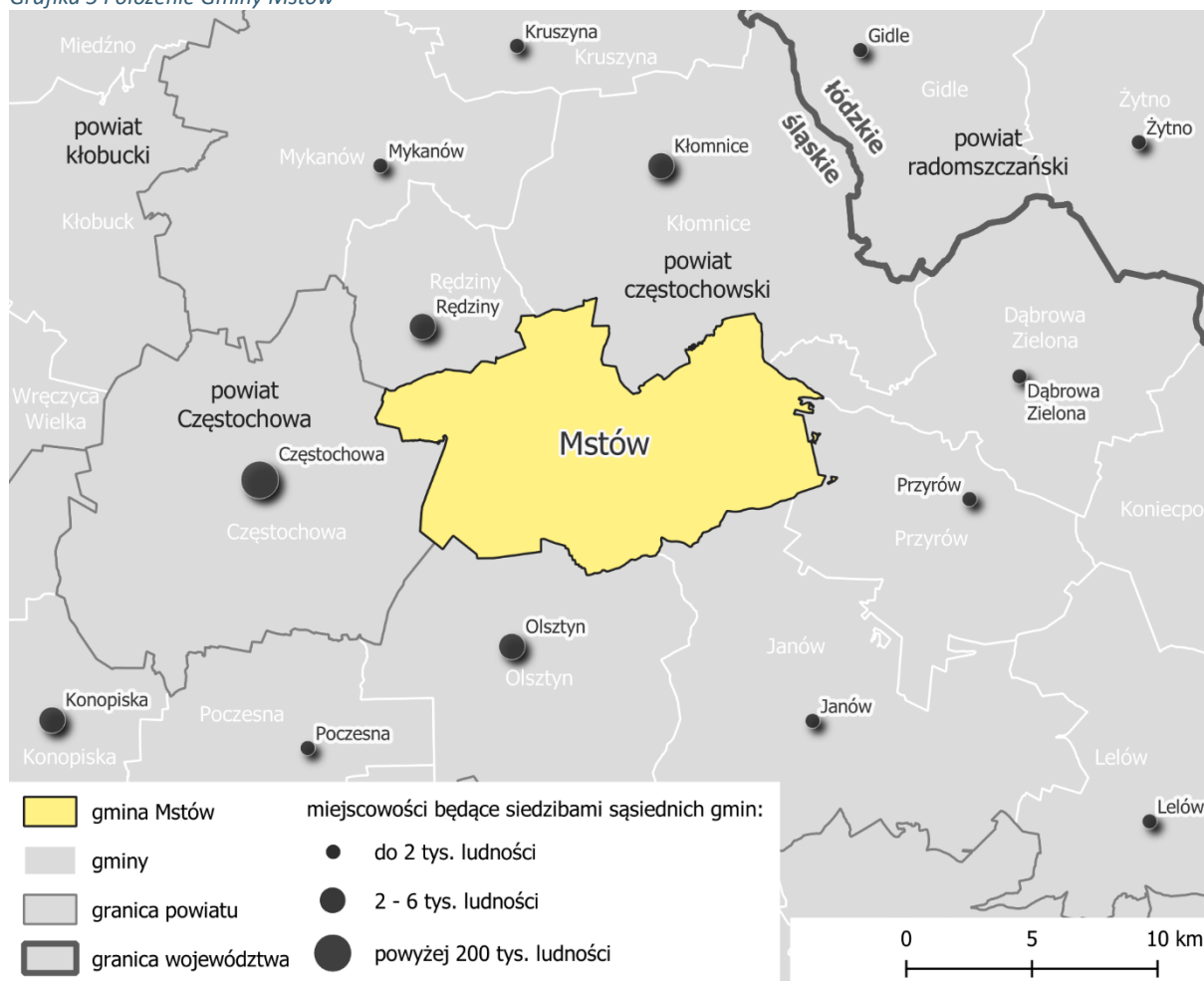
- na terenach zurbanizowanych, poprzez tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych, małych urządzeń piętrzących (zastawki, małe progi, przetamowania), retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych;
- na terenach rolnych poprzez tworzenie zadrzewień śródpolnych, pasów buforowych, zachowanie oraz wykorzystanie morfologii terenów rolniczych dla odtworzenia śródpolnych oczek wodnych, mokradeł, bagien, torfowisk, stref przybrzeżnych rzek oraz zbiorników wodnych, utrzymywanie lub odtwarzanie zadarnionych skarp, stoków o znacznym nachyleniu (zadarnionych stref buforowych) w celu ochrony przed erozją, spowolnienia lub rozproszenia spływu wód powierzchniowych oraz wzmacniania retencji wodnej gleb, zrównoważone nawożenie - prawidłowe gospodarowanie nawozami naturalnymi bezpośrednio wpływa na poprawę dostępności wody, wzbogacanie gleby w próchnicę - najbardziej istotną cechą gleb z wysoką zawartością próchnicy jest ich znaczący wpływ na zwiększenie odporności na stres suszy rolniczej roślin bytujących na takim stanowisku, zwiększenie udziału Trwałych Użytków Zielonych (TUZ) w ogólnym areale terenów rolniczych.

Wdrożenie podobnych działań jest możliwe poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w dokumentach planistycznych i strategicznych – z tego względu w Strategii Rozwoju Gminy Mstów na lata 2025-2031 uwzględniono realizację zadań na rzecz retencji wodnej, w tym np. w ramach kierunku działania 1.3, gdzie zaplanowano m.in. działania na rzecz naturalnej małej retencji wodnej i promowanie retencjonowania wody, czy poprawę jakości wód powierzchniowych i regulację stosunków wodnych.

1.4 Charakterystyka gminy Mstów

Gmina Mstów, położona w północno-wschodniej części województwa śląskiego, jest jednostką administracyjną powiatu częstochowskiego. Zajmuje powierzchnię 119,52 km² i obejmuje 18 sołectw, w skład których wchodzi 22 miejscowości. Siedziba gminy, miejscowość Mstów, jest jednym z kluczowych ośrodków zarówno administracyjnych, jak i historycznych tego obszaru. Położenie gminy w bliskim sąsiedztwie Częstochowy, oddalonej zaledwie o 13 kilometrów, zapewnia mieszkańcom dostęp do szerokiej oferty usług, rynku pracy i infrastruktury miejskiej.

Grafika 5 Położenie Gminy Mstów

Źródło: opracowanie własne

Terytorium gminy Mstów rozciąga się na malowniczym obszarze Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej, będąc częścią Wyżyny Częstochowskiej. Charakterystyczne dla tego terenu są unikalne formacje skalne, takie jak wapienne skałki, jaskinie oraz doliny rzeczne. Przez obszar gminy przepływa rzeka Warta, tworząc jeden z największych przełomów erozyjnych na Wyżynie Krakowsko-Wieluńskiej, co podkreśla wyjątkowe walory krajobrazowe i przyrodnicze. Około 60% powierzchni gminy wchodzi w skład Jurajskiego Parku Krajobrazowego lub stanowi jego otulinę, co czyni ochronę środowiska jednym z priorytetów w rozwoju gminy.

Gmina Mstów posiada dobrze rozwiniętą sieć transportową, co znacząco wpływa na jej dostępność i rozwój gospodarczy. Przez jej teren przebiega droga wojewódzka nr 786, która łączy Częstochowę z Kielcami, zapewniając dogodne połączenia z większymi ośrodkami miejskimi w regionie.

Historia Mstowa sięga XII wieku, kiedy to miejscowość funkcjonowała jako ważny ośrodek handlowy i religijny. W XIII wieku osiedlili się tu kanonicy regularni laterańscy, zakładając klasztor, który przez wieki pełnił kluczową rolę w życiu duchowym i kulturalnym regionu. W późniejszych wiekach Mstów

rozwijał się jako lokalne centrum rzemiosła i handlu, co zostało wspierane przez liczne przywileje królewskie. Dziedzictwo historyczne gminy do dziś jest widoczne w postaci zabytków sakralnych, pozostałości średniowiecznego układu urbanistycznego oraz zachowanych tradycji kulturowych.

Gospodarka gminy opiera się głównie na rolnictwie, sadownictwie i drobnej przedsiębiorczości. Żyzne gleby sprzyjają uprawie zbóż, warzyw oraz owoców, a jabłka stanowią jeden z najważniejszych produktów eksportowych regionu. W ostatnich latach coraz większe znaczenie odgrywa turystyka, napędzana wyjątkowymi walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi. Malownicze krajobrazy, przełom Warty, lasy liściaste oraz unikalne formacje skalne przyciągają miłośników natury i aktywnego wypoczynku. Obszary chronione oraz różnorodność fauny i flory stanowią doskonałe warunki dla rozwoju turystyki ekologicznej i agroturystyki. Rozwój infrastruktury i szlaków turystycznych w ostatnich latach sprawia, że gmina staje się coraz bardziej atrakcyjna dla odwiedzających.

Gmina Mstów jest częścią Subregionu Północnego Województwa Śląskiego, obejmującego teren powiatu częstochowskiego oraz powiaty kłobucki, lubliniecki i myszkowski. Subregion ten wyróżnia się zróżnicowanymi funkcjami społeczno-gospodarczymi i przestrzennymi, które obejmują zarówno intensywnie zurbanizowane obszary Częstochowy, jak i tereny wiejskie o dużym potencjale rolniczym, turystycznym i środowiskowym, takie jak gmina Mstów. Subregion Północny jest zdefiniowany jako obszar funkcjonalny charakteryzujący się współzależnościami gospodarczymi, społecznymi i przestrzennymi między jednostkami w jego granicach. Dominującym ośrodkiem subregionu jest Częstochowa, pełniąca rolę głównego miasta centralnego, wokół którego skupiają się procesy rozwojowe. Mniejsze miejscowości, w tym gmina Mstów, współtworzą zaplecze funkcjonalne Częstochowy, oferując zasoby przestrzenne, przyrodnicze i rekreacyjne.

Gmina Mstów znajduje się w strefie wpływów Częstochowy, co wyraża się w intensywnych relacjach funkcjonalnych w zakresie dojazdów do pracy, edukacji oraz korzystania z usług ponadlokalnych. Dzięki bliskości miasta gmina może korzystać z infrastruktury miejskiej, a jednocześnie pełni funkcję zaplecza rekreacyjnego i mieszkalnego.

1.5 Wnioski z diagnozy

W celu wypracowania skutecznej interwencji strategicznej Gminy Mstów na lata 2025-2031 przeprowadzono diagnozę jej sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej. W ramach diagnozy dokonano analizy danych statystycznych oraz ogólnodostępnych informacji dotyczących kluczowych wymiarów funkcjonowania gminy. Ponadto, istotnym źródłem informacji było badanie ankietowe przeprowadzone wśród jej mieszkańców, dzięki któremu możliwe było zdefiniowanie kluczowych problemów i potencjałów rozwojowych. Dane i informacje pozyskane na drodze diagnozy zostały uzupełnione i pogłębione w wyniku spotkań warsztatowych.

Synteza diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej gminy stanowi załącznik do Strategii, natomiast w niniejszym rozdziale przedstawiono kluczowe wnioski, które następnie posłużyły do zdefiniowania aktualnego stanu gminy Mstów oraz wyznaczenia głównych kierunków jej rozwoju w oparciu o jej zidentyfikowane mocne i słabe strony.

Kluczowe wnioski z diagnozy strategicznej przeprowadzonej na potrzeby strategii:

1. Gmina Mstów pod względem demografii wpisuje się w szerokie trendy obserwowane w powiecie i województwie. Zmniejszający się odsetek osób w wieku produkcyjnym, wzrastająca liczba seniorów oraz stopniowy spadek liczby ludności to wyzwania, które dotyczą nie tylko tej gminy, ale całego regionu.
2. W kontekście dynamicznych zmian demograficznych gmina Mstów wyróżnia się na tle regionu dodatnim saldem migracji, które częściowo niweluje negatywne skutki niskiego przyrostu naturalnego. W ostatnich latach obserwuje się stabilny trend wzrostowy w tym zakresie, co świadczy o atrakcyjności gminy jako miejsca do życia.
3. Kapitał społeczny w gminie Mstów opiera się na umiarkowanej aktywności trzeciego sektora, stabilnym zaangażowaniu mieszkańców w procesy wyborcze oraz uczestnictwie w związkach i grupach regionalnych. Działalność w ramach Subregionu Północnego oraz Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Północnej Jury wspiera rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny, choć istnieje przestrzeń do dalszej aktywizacji mieszkańców i rozwoju inicjatyw lokalnych, co pozwoli lepiej wykorzystać potencjał gminy.
4. Sieć edukacyjna w gminie Mstów zapewnia dostęp do nauki i opieki przedszkolnej na dobrym poziomie. Wzrost liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym i stabilne wyniki egzaminów ósmoklasisty wskazują na pozytywne tendencje. Placówki edukacyjne gminy Mstów dysponują potencjałem do dalszego rozwoju dzięki realizowanym programom edukacyjnym i wsparciu ze strony lokalnych instytucji.
5. W 2023 roku wydatki na świadczenia społeczne wzrosły o 42% w porównaniu z 2018, co odzwierciedla dynamiczne zmiany demograficzne – przede wszystkim starzenie się społeczności i rosnące potrzeby seniorów. Zmiany strukturalne, takie jak wzrost liczby rodzin emerytów i spadek wsparcia z tytułu bezrobocia, wskazują na konieczność dostosowania systemu pomocy do specyficznych potrzeb osób starszych oraz zwiększenia efektywności działań opiekuńczych.
6. Analiza stanu ochrony zdrowia w gminie Mstów ukazuje rosnące zapotrzebowanie na usługi medyczne. Dodatkowo, wyniki ankiety wskazują na poważne problemy z dostępem do opieki

zdrowotnej. W związku z postępującym starzeniem się społeczności, konieczne jest zwiększenie dostępności do specjalistycznych usług zdrowotnych oraz rozwój programów edukacyjnych i profilaktycznych.

7. W celu zwiększenia efektywności działań kulturalnych w gminie Mstów należy podjąć kroki w kierunku modernizacji i rozbudowy Gminnego Ośrodka Kultury oraz Gminnej Biblioteki Publicznej. Obie instytucje odgrywają kluczową rolę w rozwijaniu życia kulturalnego mieszkańców, jednak ich obecna infrastruktura nie odpowiada w pełni na rosnące potrzeby społeczności lokalnej.
8. Gmina Mstów dysponuje rozwijającą się infrastrukturą sportową i rekreacyjną, jednak jej potencjał turystyczny wciąż nie jest w pełni wykorzystany. Rozbudowa ścieżek rowerowych, stworzenie kompleksowej oferty noclegowej oraz rozwój infrastruktury gastronomicznej mogą przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności gminy jako miejsca turystyki i wypoczynku. Wspieranie lokalnych klubów sportowych oraz organizowanie wydarzeń rekreacyjnych stanowi ważny element integracji społecznej i promocji zdrowego stylu życia. Dziedzictwo kulturowe gminy Mstów stanowi istotny element jej tożsamości i atrakcyjności turystycznej. W związku z tym należy podjąć działania mające na celu jego ochronę i promocję.
9. Mieszkalnictwo w gminie Mstów rozwija się dynamicznie, co znajduje odzwierciedlenie w liczbie oddawanych do użytkowania mieszkań oraz rosnącej powierzchni użytkowej na jednego mieszkańca. Korzystne wskaźniki zagospodarowania przestrzennego oraz atrakcyjność osiedleńcza wynikająca z bliskości Częstochowy sprzyjają dalszemu rozwojowi. Konieczne jest jednak kontynuowanie inwestycji w mieszkania komunalne oraz modernizacja istniejących zasobów, aby sprostać rosnącym wymaganiom mieszkańców i utrzymać konkurencyjność gminy jako miejsca do życia.
10. Gmina Mstów wykazuje stabilny wzrost liczby podmiotów gospodarczych oraz dodatni bilans rejestracji działalności, co świadczy o rosnącej przedsiębiorczości na terenie gminy. Dominacja mikroprzedsiębiorstw i specyfika struktur wiekowych przedsiębiorców wskazują na konieczność dostosowania instrumentów wsparcia, aby zwiększyć potencjał rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności w obszarach o wyższej wartości dodanej w ujęciu uwarunkowań lokalnych takich jak branża turystyczna oraz rolnictwo i sadownictwo ze względu na rolniczy charakter gminy
11. Analiza rynku pracy w gminie Mstów w latach 2018–2023 wskazuje, że początkowy wzrost bezrobocia, zauważalny szczególnie w 2020 roku, wynikał z kryzysu wywołanego pandemią i wiązał się z wydłużeniem okresu poszukiwania pracy. W kolejnych latach nastąpiła stopniowa normalizacja sytuacji, a liczba bezrobotnych spadła do około 125–127 osób, przy czym zmiany te

odnotowano zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet. Jednocześnie analiza struktury wiekowej i kwalifikacyjnej wskazuje na wyzwania zarówno dla młodych absolwentów, jak i dla osób w średnim wieku, co sugeruje niedopasowanie kwalifikacji do potrzeb lokalnego rynku pracy. Choć ogólny wskaźnik bezrobocia w populacji w wieku produkcyjnym utrzymuje się na relatywnie niskim poziomie, liczba pracujących na 1000 mieszkańców jest niższa niż w szerszych strukturach regionalnych, co może oznaczać ograniczone możliwości tworzenia nowych miejsc pracy w gminie.

12. Wskaźniki finansowe gminy Mstów wskazują na stosunkowo stabilną sytuację budżetową. Struktura dochodów, z dominującymi wpływami z dochodów własnych oraz znaczące nakłady na oświatę, rodzinę i transport, stanowią fundament dalszej polityki finansowej gminy, której celem powinno być utrzymanie stabilności budżetowej oraz dalszy rozwój infrastruktury i usług publicznych.
13. Gmina Mstów charakteryzuje się unikalnym krajobrazem przyrodniczym, w którym ponad 27% obszaru wchodzi w skład chronionych terenów, znacznie przewyższających średnie wartości dla powiatu i województwa. Ochrona przyrody obejmuje m.in. Park Krajobrazowy Orlich Gniazd oraz wyznaczone obszary Natura 2000, co stanowi istotny atut gminy, mimo relatywnie niskiej lesistości (16,1%) wynikającej z dominującego charakteru rolniczego. W zakresie jakości powietrza odnotowuje się przekroczenia norm benzo(a)pirenu, co wiąże się z wykorzystywaniem niskiej jakości paliw do indywidualnego ogrzewania. W ciągu ostatnich lat obserwuje się wzrost ilości zmieszanych odpadów komunalnych, przy jednoczesnej poprawie selektywnej zbiórki, która osiągnęła około 55% udziału. Inwestycje w infrastrukturę komunalną przynoszą efekty – systematycznie wzrasta długość sieci wodociągowej, liczba przyłączy, a także dostęp do sieci kanalizacyjnej i gazowej. Mimo że respondenci wysoko oceniają dostępność przyrody i odbiór odpadów, wskazują na potrzebę poprawy jakości powietrza oraz czystości miejsc publicznych. Silne walory przyrodnicze gminy stanowią solidną bazę dla dalszego zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym koniecznym modernizowaniu infrastruktury środowiskowej.
14. Mimo peryferyjnego położenia gmina posiada funkcjonalną sieć dróg wojewódzkich i powiatowych, która umożliwia połączenie z kluczowymi trasami krajowymi i autostradą, a także zapewnia dostęp do większych ośrodków miejskich. Rozwinięty system transportu publicznego, gwarantuje regularne połączenia wewnątrz gminy, a dedykowany system informacyjny „Komunikacja Jurajska” usprawnia komunikację. Brak sieci dróg rowerowych, przy jednoczesnym sukcesie rozwijających się szlaków turystycznych, wskazuje na potencjał do dalszej integracji transportu aktywnego. Całościowo, sytuacja transportowa gminy świadczy o stabilnym,

aczkolwiek umiarkowanym poziomie dostępności komunikacyjnej, z możliwością dalszej poprawy integracji poszczególnych form transportu.

15. Gmina Mstów charakteryzuje się wyraźnie rolniczym profilem – grunty rolne stanowią aż 78,1% całości, a tereny zabudowane i rekreacyjne mają niewielki udział. Jej położenie w bezpośrednim otoczeniu aglomeracji Częstochowskiej stwarza perspektywę nie tylko dla inwestycji okołorolniczych i pozarolniczych, ale przede wszystkim dla dynamicznego rozwoju funkcji mieszkaniowych. W kontekście suburbanizacji oraz rosnącego zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową – co znajduje odzwierciedlenie w dużych rezerwach mieszkaniowych zawartych w MPZP – kluczowe staje się równoczesne wsparcie tradycyjnego sektora rolniczego, modernizacja lokalnej infrastruktury transportowej oraz rozwój sieci wodociągowo-kanalizacyjnej i usług publicznych, przy jednoczesnej ochronie walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego.

1.6 Analiza SWOT

Analiza danych zastanych i opinii uzyskanych od mieszkańców gminy umożliwiły zidentyfikowanie mocnych i słabych stron Gminy Mstów. W celu usystematyzowania zebranych informacji na bazie wypracowanych wniosków z diagnozy strategicznej przeprowadzono analizę SWOT, w ramach której wyodrębniono:

- Mocne strony - cechy w pozytywny sposób wyróżniające gminę na tle innych jednostek osadniczych, stanowiące jednocześnie potencjał do dalszego rozwoju,
- Słabe strony - cechy negatywne, ograniczające rozwój gminy,
- Szanse – korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym gminy, które właściwie wykorzystane mogą stanowić istotny impuls rozwojowy,
- Zagrożenia - niekorzystne zjawiska, które mogą być poważną barierą rozwoju dla gminy.

Poniżej przedstawiono kluczowe wyniki analizy.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Dogodne położenie – bliskość Częstochowy, przebieg drogi wojewódzkiej nr 786, dobre skomunikowanie z regionem. • Atrakcyjność migracyjna - dodatnie saldo migracji – gmina korzysta m.in. na suburbanizacji Częstochowy. • Wyjątkowe walory przyrodnicze – Jurajski Park Krajobrazowy, przełom Warty, jaskinie i wapienne skałki.	• Negatywne trendy demograficzne: Starzenie się społeczeństwa, ujemny przyrost naturalny, spadek liczby osób w wieku produkcyjnym. • Ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej: Brak wystarczającej liczby lekarzy specjalistów i bariera w dostępie do usług medycznych. • Niedostateczna infrastruktura opieki dla

• Zabytki i dziedzictwo kulturowe – klasztor Kanoników Regularnych Laterańskich, historyczny układ urbanistyczny Mstowa. • Dobre warunki do produkcji rolnej i sadowniczej – żyzne gleby, intensywne sadownictwo, szczególnie produkcja jabłek. • Rozwój mieszkalnictwa – przyrost liczby nowych mieszkań. • Infrastruktura techniczna – wysoka dostępność do sieci infrastruktury komunalnej i wzrost liczby przyłączy gazowych.	najmłodszych: Choć liczba dzieci w przedszkolach wzrosła, krytyczne są opinie mieszkańców dotyczące braku żłobków i innych form opieki dla najmłodszych. • Deficyty w infrastrukturze turystycznej – słabo rozwinięte szlaki rowerowe, niedostateczne zagospodarowanie rzeki Warty, niewystarczająca baza noclegowa i gastronomiczna. • Słabo rozwinięta oferta kulturalno-rekreacyjna: Niedoinwestowane instytucje kultury i ograniczone zasoby rekreacyjne poza sezonem.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Rozwój turystyki (w tym aktywnej) i agroturystyki: Inwestycje w szlaki rowerowe, turystykę kajakową, bazę noclegową i gastronomiczną i promocja walorów przyrodniczych oraz historycznych. • Współpraca regionalna: Intensyfikacja działań w ramach Subregionu Północnego i LGD PPJ sprzyja wspólnym inwestycjom. • Rozwój gospodarki ekologicznej – promocja odnawialnych źródeł energii, wsparcie dla rolnictwa ekologicznego. • Rozwój OZE i technologii ekologicznych: Możliwość wdrażania rozwiązań proekologicznych. • Pozyskanie funduszy: Dostęp do środków unijnych i krajowych m.in. na modernizację infrastruktury, zdrowie i edukację.	• Kontynuacja negatywnych trendów demograficznych: Utrzymanie się niskiego przyrostu naturalnego i odpływ młodych mieszkańców mogą wpłynąć na przyszły rynek pracy oraz obciążenie systemu opieki społecznej. • Odpływ młodych mieszkańców – brak miejsc pracy i ograniczone perspektywy rozwoju zawodowego. • Ekonomiczne i budżetowe ryzyka: Wahania w lokalnym rynku pracy, spadki wsparcia dla przedsiębiorczości oraz potencjalne kryzysy gospodarcze mogą wpłynąć na stabilność finansów gminy. • Niedostosowanie usług do oczekiwań mieszkańców: Rosnące wymagania w zakresie dostępu do opieki zdrowotnej, edukacji i infrastruktury rekreacyjnej mogą przeważać nad możliwościami inwestycyjnymi gminy. • Zagrożenia środowiskowe: Intensywny rozwój turystyki oraz ewentualna degradacja środowiska naturalnego przy braku odpowiedniej ochrony mogą wpłynąć negatywnie na walory przyrodnicze gminy. • Niepewność gospodarcza: Zmienna sytuacja ekonomiczna i geopolityczna utrudniająca przyciąganie inwestorów. • Rosnące koszty życia: Wzrost inflacji i cen, co może obciążać budżet gminy i obniżać jakość usług publicznych.

2. Część strategiczna

2.1 Wizja i misja rozwoju gminy Mstów w perspektywie 2031 roku

W celu określenia głównego kierunku, w jakim będzie zmierzała polityka rozwojowa gminy Mstów, sformułowano misję stanowiącą nadrzędny cel przyświecający działaniom samorządu, lokalnej społeczności i innym interesariuszom. Jest to swego rodzaju deklaracja, określająca główne intencje i wartości, którymi kieruje się gmina w procesie swojego rozwoju.

MISJA rozwoju Gminy Mstów na lata 2025-2031

Misją Gminy Mstów na najbliższe lata jest działanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju ukierunkowane na zapewnienie wysokiej jakości życia obecnym i przyszłym mieszkańcom

Realizacja nadrzędnego celu wyrażonego w misji pozwoli na wielokierunkowy rozwój gminy, co przełoży się na osiągnięcie efektów sformułowanych w poniższej wizji.

GMINA MSTÓW W 2031 ROKU to gmina:

Gwarantująca wysoką jakość życia

Mieszkańcy Gminy Mstów cieszą się dogodnym dostępem do wysokiej jakości usług publicznych i infrastruktury wpływających na standard i jakość ich życia. Lokalna społeczność stale się rozrasta, a stale wzmacniany kapitał ludzki i społeczny napędza dalszy rozwój społeczno-gospodarczy gminy.

Otwarta dla wszystkich

Szeroka oferta usług i wsparcie udzielane przez samorząd tworzą dogodne warunki do życia, rozwoju zawodowego czy zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej dla przedstawicieli wszystkich grup społecznych, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców. Gmina Mstów jest przyjazna zarówno młodym rodzinom z dziećmi, jak i seniorom.

Atrakcyjna dla turystów

Walory przyrodniczo-krajobrazowe i dziedzictwo historyczno-kulturowe oraz szeroka, całoroczna oferta turystyczna przyciągają do Gminy Mstów rokrocznie wiele osób, które zatrzymują się tutaj na dłużej i chętnie wracają. Gmina dysponuje atrakcyjną bazą turystyczną i ofertą spędzania czasu wolnego, z której korzystają zarówno odwiedzający, jak i lokalna społeczność.

Ciesząca się pozytywnym wizerunkiem, z mocną, rozpoznawalną w regionie marką

Sadownictwo i przetwórstwo owocowe są wizytówką Gminy Mstów – produkty lokalne pod hasłem „Owocowo w Mstowie” to silna marka, rozpoznawalna w regionie i kraju. Mstowscy sadownicy współpracują ze sobą i przyczyniają się do rozwoju lokalnej gospodarki, budując wizerunek gminy przedsiębiorczej i dbającej jednocześnie o jakość środowiska.

Zielona i rozwijająca się z poszanowaniem środowiska

Samorząd, mieszkańcy i przedsiębiorcy razem dbają o wspólne dobro i jakość środowiska, ograniczając negatywny wpływ swojej działalności na jego elementy – powietrze, wody i gleby – i wspierając poprawę ich stanu. Dzięki racjonalnej polityce przestrzennej uwzględniającej prognozowane zapotrzebowanie i realizowanej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, Gmina Mstów korzysta na suburbanizacji, minimalizując jej szkodliwe konsekwencje – rozwój przestrzenno-funkcjonalny gminy nie wpływa negatywnie na stan środowiska.

2.2 Cele strategiczne rozwoju gminy i kierunki działań podejmowanych dla ich osiągnięcia

Aby osiągnąć pożądany obraz Gminy Mstów i spełnić oczekiwania szerokiej grupy interesariuszy, wypracowano trzy cele strategiczne, obejmujące kluczowe wymiary funkcjonowania gminy: przestrzenny i klimatyczno-środowiskowy, społeczny oraz gospodarczy.

WYMIAR PRZESTRZENNY I KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWY

Cel strategiczny 1.

Troska o środowisko i zrównoważony rozwój przestrzenny

Ze względu na ponadprzeciętne walory przyrodniczo-krajobrazowe, duża część Gminy Mstów objęta jest formami ochrony przyrody – Park Krajobrazowy Orlich Gniazd wraz z otuliną oraz specjalne obszary ochrony Natura 2000

świadczą o wysokiej jakości środowiska, wpływając nie tylko na atrakcyjność turystyczną Gminy, lecz również dogodne warunki do życia dla osób szukających spokoju i kontaktu z naturą. W ostatnich

latach Gmina Mstów odnotowuje wzrost liczby mieszkańców, co wiąże się m.in. ze zjawiskiem suburbanizacji Częstochowy i implikuje ryzyko niekontrolowanego rozwoju zabudowy oraz zwiększone koszty świadczenia usług komunalnych. Wraz z rozwojem funkcji mieszkaniowych gminy, konieczny jest bowiem rozwój infrastruktury zapewniającej wysoki standard życia – sieci wodno-kanalizacyjnej i gazowej czy drogowej gwarantującej dostępność komunikacyjną. Zwiększająca się liczba mieszkańców przekłada się również na wzrost zużycia wody czy wytwarzania odpadów, co wiąże się także z oddziaływaniem na środowisko.

Biorąc pod uwagę postępujące zmiany klimatu oraz presję urbanizacyjną, racjonalne gospodarowanie dostępnymi zasobami przyrodniczymi i przestrzenią jest jednym z kluczowych wyzwań dla Gminy Mstów. Jednym z priorytetów na najbliższe lata będzie zatem rozbudowa infrastruktury sieciowej, przede wszystkim wodno-kanalizacyjnej i gazowej, podniesienie standardu świadczonych usług komunalnych oraz ich dostosowanie do obecnych i prognozowanych potrzeb. Wraz z tego typu inwestycjami konieczne jest dbanie o stan środowiska, w tym wdrażanie ekologicznych rozwiązań ukierunkowanych na adaptację gminy do postępujących zmian klimatu oraz ograniczanie negatywnego oddziaływania działalności człowieka na środowisko.

Kierunek działań 1.1. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią

- Rozwój mieszkalnictwa - uzbrajanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową i tworzenie atrakcyjnej oferty mieszkaniowej
- Kontrolowany, harmonijny rozwój zabudowy mieszkaniowej, z zachowaniem spójności z rozwojem infrastruktury podstawowej
- Opracowywanie i uchwalanie aktów prawa miejscowego sprzyjających efektywnemu wykorzystaniu dostępnej przestrzeni i zachowaniu ładu przestrzennego
- Poprawa standardu zdegradowanych obiektów i przestrzeni oraz nadanie im nowych funkcji społecznych i turystyczno-rekreacyjnych, w tym m.in. rewitalizacja tzw. Osiedla Stodół
- Rozszerzenie lub założenie nowego cmentarza komunalnego
- Wzmacnianie powiązań funkcjonalno-przestrzennych między wszystkimi miejscowościami gminy, w tym zapobieganie zjawisku wykluczenia komunikacyjnego
- Podnoszenie jakości istniejących terenów zielonych, pielęgnowanie zieleni, odtwarzanie i uzupełnianie nasadzeń zieleni niskiej i wysokiej na terenie gminy oraz tworzenie enklaw zieleni sprzyjających rekreacji i wypoczynkowi mieszkańców
- Poprawa standardu i dostępności przestrzeni publicznych oraz obiektów użyteczności publicznej, w tym budynku Urzędu Gminy Mstów, eliminacja barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie osób ze szczególnymi potrzebami
- Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc, w których czas spędzają dzieci i młodzież

Kierunek działań 1.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury

- Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej, w tym zapewnienie dostępu do kanalizacji we wszystkich miejscowościach gminy oraz rozbudowa istniejącej lub budowa nowej oczyszczalni ścieków
- Rozbudowa infrastruktury drogowej i okołodrogowej, w tym chodników, ciągów pieszych i rowerowych, ukierunkowana na zapewnienie bezpieczeństwa i komfortu wszystkim uczestnikom ruchu drogowego
- Rozwój sieci szlaków, dróg i tras rowerowych o funkcjach turystycznych i komunikacyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (m.in. wiaty, ławki, stacje ładowania rowerów elektrycznych)
- Poprawa standardu infrastruktury Gminnego Ośrodka Kultury – remont, modernizacja, rozbudowa obiektu
- Rozbudowa infrastruktury rekreacyjno-sportowej i turystycznej
- Zagospodarowanie terenów zielonych i wyznaczenie w nich miejsc sprzyjających zwiększeniu poziomu integracji społecznej wraz z rozwojem infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, w tym m.in. poprawa standardu i funkcjonalności terenu przy Zalewie Tasarki, terenów przy Skale Miłości, Wapiennik na Górze Stróżnica, Górze Wał
- Prace remontowe, konserwatorskie i restauratorskie obiektów zabytkowych wraz z nadawaniem im funkcji społecznych, kulturalnych i turystycznych, w tym np. wykorzystanie obiektów na cele utworzenia skansenu, centrum turystyczno-rekreacyjnego, centrum informacji turystycznej
- Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej, w tym dążenie do zapewnienia dostępu do sieci światłowodowej

Kierunek działań 1.3. Adaptacja do zmian klimatu i ochrona środowiska

- Działania ukierunkowane na poprawę jakości wód powierzchniowych regulację stosunków wodnych, w tym wdrażanie rozwiązań z zakresu niebiesko-zielonej infrastruktury
- Działania ukierunkowane na zabezpieczenie przeciwpowodziowe, w tym wykorzystywanie naturalnych rozwiązań umożliwiających regulację stosunków wodnych
- Wdrażanie i egzekwowanie rozwiązań poprawiających jakość powietrza
- Ograniczenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery poprzez rozbudowę sieci gazowej na terenie gminy
- Rozwijanie wydajnej i zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej poprzez rozbudowę i modernizację sieci kanalizacyjnej oraz urządzeń wodno-kanalizacyjnych
- Poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej, m.in. poprzez termomodernizację oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w obiektach gminnych
- utrzymywanie i ochrona wysokich walorów środowiska przyrodniczego w tym walorów krajobrazowych
- Wsparcie dla rozwoju systemu bioretencji i zachowania bioróżnorodności

- Prowadzenie działań informacyjnych z zakresu edukacji ekologicznej i kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców, m.in. poprzez promocję oszczędzania wody i informowanie o szkodliwości wykorzystania do ogrzewania wyrobów do tego niewłaściwych
- Działania na rzecz naturalnej małej retencji wodnej i promowanie retencionowania wody
- Ochrona zasobów przyrodniczych przed ich nadmierną zabudową i degradacją
- Promocja przestrzegania zasad Dobrej Praktyki Rolniczej, m.in. stosowania nieszkodliwych nawozów i środków ochrony roślin oraz ich odpowiedniego składowania w pobliżu cieków wodnych
- Wspieranie działalności OSP, w tym poprzez modernizację ich bazy lokalowej, zapewnienie nowoczesnego sprzętu oraz utrzymanie wysokiego stopnia gotowości bojowej

WYMIAR SPOŁECZNY

Cel strategiczny 2. Rozwój oferty gminnej zgodnie z obecnym i prognozowanym zapotrzebowaniem

W odniesieniu do zachodzących zmian demograficznych, polityka rozwojowa Gminy Mstów na najbliższe lata uwzględnia dostosowywanie usług publicznych do obecnego i prognozowanego zapotrzebowania oraz oczekiwań mieszkańców co do

formy i zakresu kierowanej do nich oferty. W celu gwarantowania wysokiej jakości życia w gminie, w ramach interwencji na najbliższe lata zaplanowano inwestycje w infrastrukturę społeczną – m.in. poprawę dostępności żłobków, przedszkoli oraz opieki senioralnej, co stanowi odpowiedź na prognozowane zmiany struktury demograficznej lokalnej społeczności. Istotnym wyzwaniem w tym zakresie jest również rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego, skierowanej nie tylko do mieszkańców gminy w każdym wieku, ale również odwiedzających ją turystów. Jednym z kluczowych kierunków działań jest także wsparcie integracji społecznej, w tym poprzez rozwój przestrzeni publicznych oraz organizację wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych, a także zwiększanie poziomu zaangażowania lokalnej społeczności w sprawy gminy.

Kierunek działań 2.1. Zwiększanie dostępności i poprawa jakości oferty usług publicznych

- Wspieranie dostępu do usług elektronicznych i usprawnianie przepływu informacji
- Podnoszenie jakości funkcjonowania instytucji publicznych, w tym podnoszenie kompetencji cyfrowych ich pracowników
- Poprawa dostępności komunikacyjnej, w tym działania ukierunkowane na rozszerzenie siatki połączeń komunikacji zbiorowej oraz usprawnienie systemu komunikacji zbiorowej, m.in. poprzez wdrożenie jednolitego systemu biletowego
- Poprawa dostępności i podnoszenie jakości opieki żłobkowej i przedszkolnej – rozwój usług zgodnie z obecnym i prognozowanym zapotrzebowaniem
- Zwiększenie dostępności usług skierowanych do seniorów, w tym m.in. utworzenie dziennego domu pobytu i/lub klubu seniora

- Podnoszenie atrakcyjności oferty lokalnych szkół, w tym m.in. poprzez podnoszenie standardu infrastruktury, rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych – wyrównawczych i rozwijających zainteresowania, doposażenie szkół w multimedialne pomoce naukowe, wzmacnianie kompetencji kadr nauczycielskich
- Rozwój usług opiekuńczych dostosowanych do potrzeb starszych i chorych mieszkańców oraz członków ich rodzin, godzących życie zawodowe z opieką nad osobą chorą / niesamodzielną, w tym pozyskiwanie środków w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego na rzecz rozwoju usług społecznych poprzez organizację usług asystenckich, opieki wytchnieniowej
- Udzielanie pomocy rodzinom oraz osobom samotnym w celu poprawy ich sytuacji życiowej oraz rozwiązywania problemów socjalnych, psychologicznych i opiekuńczo-wychowawczych
- Realizacja działań ukierunkowanych na zwiększenie dostępności opieki medycznej
- Rozwój oferty kulturalnej i rozrywkowej zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami osób z różnych grup społecznych i wiekowych
- Prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych

Kierunek działań 2.2. Wspieranie lokalnej społeczności

- Rozwój oferty skierowanej do młodzieży, w tym organizacja spotkań integracyjnych, wydarzeń kulturalno-rozrywkowych
- Zapewnienie miejsca spotkań dla mieszkańców każdego z sołectw gminy, m.in. poprzez poprawę standardu obiektów i przestrzeni publicznych wraz z nadaniem im funkcji społecznych, integracyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych
- Wsparcie działań na rzecz uczestnictwa w kulturze wszystkich grup mieszkańców
- Organizacja wydarzeń animujących czas wolny mieszkańców w każdym wieku, m.in. gier miejskich, spacerów edukacyjnych, warsztatów opartych na zasobach przyrodniczych i kulturowych gminy
- Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i podnoszenie poziomu partycypacji mieszkańców w życiu publicznym
- Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym i wykluczeniu społecznemu
- Promocja zdrowego i aktywnego trybu życia wraz z wdrażaniem rozwiązań profilaktyki zdrowotnej, w tym działania na rzecz ograniczania chorób cywilizacyjnych z uwzględnieniem zmian demograficznych
- Wzmocnienie współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi, w tym wspieranie organizacyjne i techniczne organizacji pozarządowych

WYMIAR GOSPODARCZY

Cel strategiczny 3.

Wzmacnianie konkurencyjności lokalnej gospodarki

Gospodarka gminy Mstów opiera się głównie na rolnictwie, sadownictwie i drobnej przedsiębiorczości. W ostatnich latach coraz większe znaczenie odgrywa również turystyka – ze względu na

szczególnie wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe, Gmina Mstów jest bardzo atrakcyjna dla turystów, przede wszystkim zainteresowanych aktywnym wypoczynkiem na łonie natury oraz ceniących sobie spokój i ciszę. Mowa nie tylko o urokliwym położeniu gminy, ale i przebiegu rzeki Warty, która dostarcza możliwość uprawiania sportów wodnych (spływy kajakowe). Aby wykorzystać potencjał z tym związany, na najbliższe lata zaplanowano intensywny rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, w tym sieci szlaków rowerowych i pieszych, bazy noclegowej oraz punktów gastronomicznych. Kluczowe inwestycje obejmują również poprawę standardu terenów rekreacyjnych, zwłaszcza przy Zalewie Tasarki, oraz utworzenie Centrum Informacji Turystycznej. Dodatkową wartością będzie szeroka promocja lokalnych produktów, takich jak mstowskie jabłka i cydr, co wpłynie nie tylko na budowę marki gminy, ale również zwiększy atrakcyjność całego regionu. Efektem tych działań będzie wydłużenie pobytu turystów na miejscu i wzmocnienie roli turystyki w strukturze gospodarczej gminy.

Gmina chce stworzyć dogodne warunki dla rozwoju sektora usług, szczególnie gastronomii i noclegów, które są kluczowe dla branży turystycznej. Przewidziane są także działania na rzecz promocji samozatrudnienia oraz wsparcie lokalnych przedsiębiorców, przede wszystkim z sektora sadowniczego i przetwórstwa spożywczego. Efektem tych działań będzie rozwój lokalnego rynku pracy i zwiększenie dochodów gminy, co umożliwi jej dalszy, wielokierunkowy rozwój.

Kierunek działań 3.1. Wsparcie przedsiębiorczości i poprawa sytuacji lokalnego rynku pracy

- Wspieranie mieszkańców w zakresie zakładania i rozwijania działalności gospodarczej, promocja postawy przedsiębiorczej oraz samozatrudnienia
- Wspieranie rozwoju lokalnych przedsiębiorców, zwłaszcza z branży gastronomicznej, turystycznej, w tym poprzez ich sieciowanie i wzmacnianie współpracy oraz promocję
- Wspieranie lokalnych przedsiębiorców z branży sadowniczej i przetwórstwa spożywczego, wspieranie inicjatyw z zakresu rozwoju tych sektorów
- Kreowanie pozytywnych relacji oraz dialogu między organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami i samorządem
- Ponoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy i promocja gospodarcza
- Tworzenie dogodnych warunków do lokalizacji nowych inwestycji w gminie, w tym poprzez podnoszenie standardu i promocję terenów inwestycyjnych – usługowych i produkcyjno-usługowych, wdrażanie ulg podatkowych, usprawnianie obsługi inwestora

- Organizacja i wspieranie organizacji szkoleń, kursów i warsztatów rozwijających kompetencje uczestników rynku pracy
- Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy, lokalnymi przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi w celu zapewnienia wsparcia rekrutacyjnego
- Aktywizacja uczestników rynku pracy, w tym przede wszystkim wspieranie osób o szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy – m.in. kobiet i seniorów

Kierunek działań 3.2. Rozwój funkcji turystycznych i budowa marki gminy

- Utworzenie w gminie Centrum Informacji Turystycznej
- Organizacja wydarzeń promujących lokalne dziedzictwo historyczno-kulturowe i przyrodniczo-krajobrazowe
- Dbłość o utrzymanie pozytywnego wizerunku gminy i budowanie jej marki w oparciu o kluczowe walory przyrodniczo-krajobrazowe i historyczno-kulturowe
- Wspieranie rozwoju bazy noclegowej i gastronomicznej na terenie gminy, w tym gospodarstw agroturystycznych
- Promocja produktów lokalnych – mstowskich jabłek, sadów, przetworów owocowych
- Współpraca w ramach Partnerstwa Północnej Jury w zakresie promocji regionu
- Ochrona i promocja zasobów dziedzictwa kulturowego – obiektów zabytkowych

2.3 Schemat interwencji strategicznej

2.4 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mstów

W odniesieniu do wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych Gminy Mstów oraz prognozowanych zmian demograficznych, przestrzennych czy środowiskowych opracowano model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy oraz zdefiniowano ustalenia i rekomendacje dotyczące kształtowania oraz realizacji polityki przestrzennej w najbliższych latach, w tym w oparciu o zaplanowaną interwencję strategiczną.

Jako nadrzędny cel rozwoju gminy do 2031 roku określono działanie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju ukierunkowane na zapewnienie wysokiej jakości życia obecnym i przyszłym mieszkańcom. Aby osiągnąć cele zapisane w wizji rozwoju, konieczne jest zarówno odpowiednie kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, jak i realizacja działań ukierunkowanych na poprawę jakości życia lokalnej społeczności. W związku z tym sformułowano wytyczne dotyczące zmian w zagospodarowaniu przestrzennym oraz rozwoju systemów komunikacyjnych, infrastruktury technicznej i społecznej, które zilustrowano za pomocą modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy przedstawia długookresową strategiczną wizję jej rozwoju. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału gminy z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania. Analiza kluczowych uwarunkowań objęła m.in.: strukturę sieci osadniczej Gminy Mstów, układ komunikacyjny, wybrane elementy infrastruktury technicznej, zasoby środowiska przyrodniczego i obszary wymagające ochrony w gminie.

Struktura sieci osadniczej Gminy Mstów oraz jej rola i hierarchia jednostek osadniczych

Położenie i struktura osadnicza

Gmina Mstów jest gminą wiejską i znajduje się w północnej części województwa śląskiego, w powiecie częstochowskim, w obrębie Aglomeracji Częstochowskiej. Powierzchnia gminy wynosi 11 984 ha, a liczba jej mieszkańców wynosi 10 791⁴, co wskazuje na stabilny poziom ludności w ostatnich latach. Gmina składa się z 22 miejscowości, w tym 18 sołectw, z Mstowem pełniącym funkcję siedziby gminy. Mstów cechuje się bogatą historią i tradycjami, a także korzystnym położeniem w regionie, co wpływa na rozwój lokalnej gospodarki oraz atrakcyjność inwestycyjną.

Gmina znajduje się na obszarze o wysokim potencjale rolniczym, z dominującymi funkcjami rolniczymi – aż 78% powierzchni gminy stanowią użytki rolne, z czego istotnym elementem są sady owocowe, które zajmują ponad 230 hektarów. Mstów jest jednym z największych centrów sadowniczych w województwie śląskim. Gmina intensywnie rozwija także turystykę, przyciągając turystów nie tylko

⁴ Źródło: Raport o stanie Gminy Mstów za 2023 rok

malowniczymi krajobrazami, ale także licznymi szlakami turystycznymi oraz infrastrukturą rekreacyjną, szczególnie wokół Góry Szwajcera i Skały Miłości.

Gmina ma dość zróżnicowany charakter. Jej wschodnia, oddalona od Częstochowy część ma bardziej rolniczy profil i jest zdecydowanie słabiej skanalizowana, co dotyczy zwłaszcza miejscowości takich jak Zawada, Mokrzesz i Kuśmierki.

Struktura osadnicza i funkcje miejscowości

Zabudowa ma charakter rozproszony, z przewagą tradycyjnej zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej, koncentrującej się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Mstów, dzięki swojemu historycznemu charakterowi, ma cechy urbanistyczne, pomimo że przez sześć wieków pełnił funkcję miejską. Współczesna zabudowa miejscowości świadczy o zróżnicowanym charakterze regionu, z dominującymi funkcjami mieszkaniowymi, zwłaszcza w centralnej części gminy.

Rozwój zabudowy

Gmina Mstów, w wyniku zjawiska suburbanizacji Częstochowy, doświadcza wzrostu liczby mieszkańców, co może prowadzić do niekontrolowanego rozwoju zabudowy oraz zwiększenia kosztów związanych z zapewnieniem odpowiedniej infrastruktury. W odpowiedzi na te wyzwania, gmina podejmuje działania mające na celu rozwój infrastruktury technicznej, w tym sieci wodno-kanalizacyjnej, gazowej oraz drogowej, aby sprostać rosnącym potrzebom mieszkańców.

Wyróżniają się dwa dynamicznie rozwijające się ośrodki mieszkaniowe: Jaskrów i Kuchary, których rozwój wynika z bezpośredniego sąsiedztwa Częstochowy.

Infrastruktura społeczna

Usługi publiczne i oświata

W gminie Mstów funkcjonuje rozbudowana sieć placówek edukacyjnych, obejmująca szkoły podstawowe i przedszkola.

W systemie oświaty funkcjonuje 8 szkół podstawowych:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Jana Pawła II w Jaskrowie
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Małusach Wielkich
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Zawadzie
- Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Brzyszkowie
- Szkoła Podstawowa im. Św. Huberta w Krasicach
- Szkoła Podstawowa w Mokrzeszy
- Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Mstowie z Filią w Kucharach

Sieć przedszkolną tworzy 5 placówek: Przedszkole w Wancerzowie, Przedszkole Publiczne w Siedlcu oraz oddziały przedszkolne przy szkołach w Jaskrowie, Małusach i Zawadzie.

Kluczowym ośrodkiem kultury pozostaje Gminny Ośrodek Kultury (GOK), którego planowana rozbudowa obejmuje modernizację obiektu, by poprawić standardy infrastruktury kulturalnej.

Turystyka i rekreacja

Gmina Mstów cieszy się rosnącym zainteresowaniem turystycznym, co jest efektem jej malowniczego położenia w dolinie Warty oraz atrakcji przyrodniczych i historycznych. W pobliżu znajdują się popularne szlaki turystyczne i ścieżki rowerowe. Ważnym elementem turystyki jest rzeka Warta, której odcinek od Bramy Mirowskiej do Mstowa jest popularny wśród kajakarzy, z końcowym punktem na przystani kajakowej w Mstowie. Dodatkowo, gmina rozwija tereny rekreacyjne wokół sztucznego zbiornika wodnego Tasarki, który oferuje plażę oraz nowoczesną infrastrukturę turystyczną. Dodatkowo rewitalizacja Osiedla Stodół – zdegradowanych obiektów zabytkowych – ma na celu nadanie im nowych funkcji turystyczno-rekreacyjnych i edukacyjnych.

W gminie znajdują się także cenne zabytki, takie jak Klasztor Kanoników na Wancerzowie i Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Mstowie. Gmina organizuje liczne wydarzenia kulturalne, które promują lokalne tradycje oraz integrują społeczność.

Podsumowanie

Gmina Mstów to obszar o dużym potencjale rozwoju, który łączy tradycje rolnicze z rosnącym sektorem turystycznym i usługowym. Zróżnicowana struktura osadnicza, malownicze krajobrazy oraz bogate dziedzictwo kulturowe stanowią fundamenty jej dalszego rozwoju.

System powiązań przyrodniczych

Gmina Mstów charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi, których ochrona i racjonalne wykorzystanie są kluczowe dla zrównoważonego rozwoju regionu. Znaczna część gminy znajduje się w granicach Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd lub w jego otulinie, co czyni ten obszar niezwykle atrakcyjnym przyrodniczo i turystycznie.

Obszary chronione i korytarze ekologiczne

60% powierzchni gminy podlega ochronie w ramach Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd z otuliną, obejmując:

- Obszar Natura 2000 "Przełom Warty koło Mstowa",
- Obszar Natura 2000 "Ostoja Olsztyńsko-Mirowska",
- Użytek ekologiczny "Golizna".

Teren podlegający ochronie, który również obejmuje niewielką część obszaru gminy to otulina Parku Krajobrazowego Stawki.

Obszary te pełnią kluczową rolę w ochronie bioróżnorodności oraz zachowaniu unikalnych walorów przyrodniczych regionu. Istotnym elementem ekosystemu jest dolina rzeki Warty, która stanowi naturalny korytarz ekologiczny.

Wody powierzchniowe i podziemne

Gmina położona jest w dorzeczu Warty – trzeciej pod względem długości rzeki w Polsce i najdłuższego prawego dopływu Odry. Na jej terenie znajdują się także dwa stawy oraz zalew, stanowiące ważne elementy krajobrazu wodnego. Najcenniejsze fragmenty przełomu Warty oraz kilkukilometrowy odcinek rzeki poniżej tego obszaru objęto ochroną w ramach specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 – „Przełom Warty w Mstowie”. Rzeka w tym miejscu płynie w głębokiej dolinie, a na odcinku między Jaskrowem a Skrzydłowem zachowały się liczne starorzecza, które stanowią cenne siedliska przyrodnicze.

Gmina leży w zasięgu dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych: nr 408 „Niecka Miechowska NW” oraz nr 326 „Zbiornik Częstochowa E”. Ochrona tych zasobów wymaga właściwego zagospodarowania przestrzennego, w tym rozbudowy kanalizacji sanitarnej i unikania działalności mogącej negatywnie wpłynąć na stosunki wodne.

Na obszarze gminy występuje ryzyko powodziowe wzdłuż rzeki Warty, gdzie wskazano obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi.

Złoża surowców mineralnych

Na terenie gminy występują udokumentowane złoża wapieni i margli o znaczeniu przemysłowym, wykorzystywane w przemyśle cementowym i wapienniczym. Ponadto w centralnej części gminy znajdują się pokłady kruszywa naturalnego. Obszary wydobywcze obejmują tereny górnicze „Latosówka II” oraz „Zawada II A”.

Transport i infrastruktura komunikacyjna

Przez teren gminy Mstów przebiega droga wojewódzka nr 786, która stanowi kluczowe połączenie komunikacyjne regionu. Uzupełnieniem sieci drogowej są drogi powiatowe i gminne, które zapewniają sprawną komunikację między miejscowościami. Na terenie gminy funkcjonuje system komunikacji autobusowej, obsługujący połączenia z Częstochową i innymi miejscowościami, co ułatwia codzienne przemieszczanie się mieszkańców. Na terenie gminy nie ma sieci infrastruktury kolejowej.

W celu poprawy bezpieczeństwa oraz jakości transportu, gmina realizuje inwestycje związane z modernizacją dróg gminnych oraz budową chodników, ciągów pieszych i ścieżek rowerowych.

Rozwijana jest także infrastruktura rowerowa, która stanowi istotny element systemu komunikacyjnego gminy.

Ważnym elementem infrastruktury transportowej jest przystań kajakowa w Mstowie, będąca kluczowym punktem szlaku wodnego na Warcie. Rozbudowa infrastruktury turystycznej wokół rzeki wpływa na rozwój turystyki wodnej oraz zwiększenie atrakcyjności rekreacyjnej regionu.

Infrastruktura techniczna

Gospodarka wodno-kanalizacyjna

Gmina Mstów rozwija infrastrukturę techniczną, dostosowując jej rozbudowę do rosnących potrzeb mieszkańców oraz zmieniających się warunków przestrzennych. Gospodarka wodno-kanalizacyjna w gminie obejmuje rozbudowę i modernizację sieci kanalizacyjnej oraz urządzeń wodociągowych. Zaopatrzenie w wodę odbywa się za pośrednictwem częstochowskiego wodociągu regionalnego, zarządzanego przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego S.A. Obsługuje on między innymi Mstów oraz sąsiednie gminy.

Obecnie nie wszystkie miejscowości mają dostęp do sieci kanalizacyjnej, dlatego jednym z priorytetów jest sukcesywna rozbudowa infrastruktury sanitarnej. W gminie funkcjonuje oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w Jaskrowie, a w przyszłości planowana jest jej rozbudowa lub budowa nowej.

Zaopatrzenie w energię elektryczną i gaz

Pod względem zaopatrzenia w energię elektryczną, gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć elektroenergetyczną, zapewniającą dostęp do energii dla wszystkich miejscowości. Przez jej teren przebiegają linie wysokiego napięcia. Dodatkowo przez teren gminy przebiegają linie tranzytowe najwyższych napięć 400 kV i 220 kV.

Na terenie gminy przebiegają wysokoprężne gazociągi, w tym gazociąg Φ 250 relacji Piotrków - Częstochowa oraz gazociąg Φ 350 relacji Trzebiesławice – Częstochowa. Gmina posiada średnioprężną sieć gazową, która zaopatruje większość obszaru. Jej dalsza rozbudowa będzie zależna od zapotrzebowania mieszkańców oraz opłacalności ekonomicznej inwestycji.

Odnawialne źródła energii

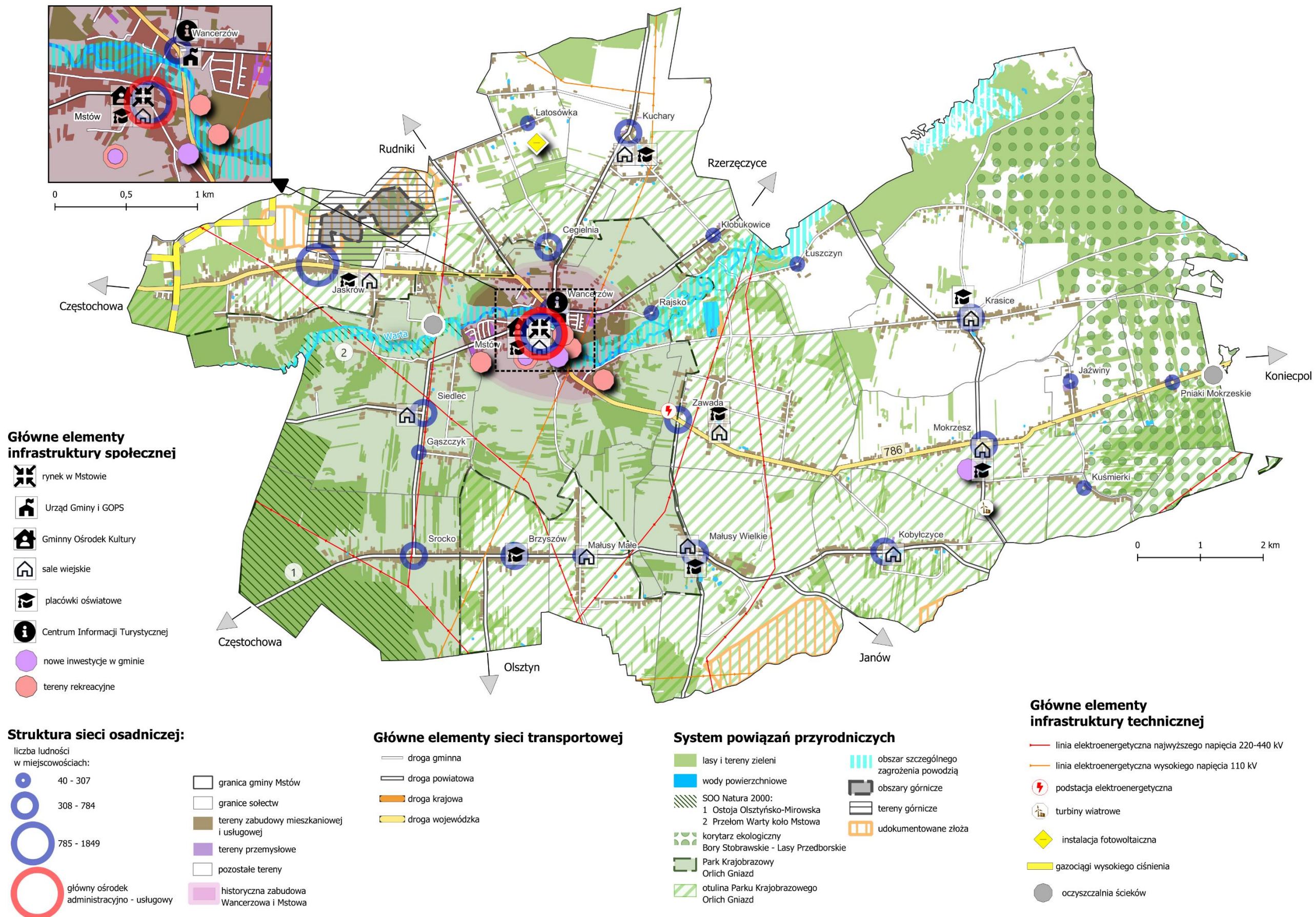
Dogodne warunki klimatyczne sprawiają, że gmina Mstów posiada potencjał do rozwoju energetyki słonecznej. Najbardziej efektywnym kierunkiem jej rozwoju jest montaż niewielkich instalacji fotowoltaicznych i solarnych na budynkach mieszkalnych oraz obiektach użyteczności publicznej, co przyczynia się do zwiększenia niezależności energetycznej mieszkańców.⁵

Gospodarka odpadami

⁵ Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Mstów na lata 2022-2025 z perspektywą do 2027 roku

W zakresie gospodarki odpadami gmina nie posiada własnego składowiska, a odpady komunalne są transportowane do składowiska odpadów poza obszarem gminy.

Rysunek 1 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Mstów

2.5 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Poniżej określono kluczowe kierunki zmian i zasady w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Mstów, w odniesieniu do wypracowanej w ramach Strategii wizji jej rozwoju w perspektywie 2031 r.

I KIERUNKI ZMIAN

1. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej:

- Rozwój zabudowy przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska przyrodniczego oraz z uwzględnieniem zasad służących adaptacji do zmian klimatu.
- Racjonalne wykorzystanie zasobów terenowych poprzez ograniczanie rozproszonej, ekstensywnej zabudowy na rzecz intensyfikacji, porządkowania oraz podnoszenia standardu zabudowy i ładu przestrzennego istniejących struktur osadniczych, w tym poprzez modernizację, przebudowę i nadawanie nowych funkcji nieużytkowanym budynkom i lokalom oraz przestrzeniom.
- Uwzględnianie w procesie zagospodarowywania terenów potrzeb i oczekiwań lokalnej społeczności, w tym osób ze szczególnymi potrzebami oraz dążenie do niwelowania barier architektonicznych i komunikacyjnych ograniczających dostęp do przestrzeni i obiektów tej grupy społecznej.
- Zabezpieczanie rezerw terenowych pod zabudowę mieszkaniową (z preferencją zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej) w związku z procesem suburbanizacji Częstochowy.
- Ograniczanie lokalizacji nowej zabudowy na terenach szczególnie cennych przyrodniczo i atrakcyjnych krajobrazowo oraz w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.
- Wzmacnianie powiązań funkcjonalno-przestrzennych między wszystkimi miejscowościami gminy.
- Zagospodarowanie terenów zielonych i wyznaczenie w nich miejsc sprzyjających zwiększeniu poziomu integracji społecznej wraz z rozwojem infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, w tym m.in. poprawa standardu i funkcjonalności terenu przy Zalewie Tasarki, terenów przy Skale Miłości, Wapiennik na Górze Stróżnica, Górze Wał.
- Tworzenie dogodnych warunków do lokalizacji nowych inwestycji w gminie, w tym poprzez uzbrajanie i promocję terenów inwestycyjnych.

2. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Systemy komunikacji

- Kształtowanie i rozwijanie układu komunikacyjnego gminy w oparciu o drogę wojewódzką nr 786, drogi powiatowe i drogi gminne.
- Modernizacja dróg gminnych oraz realizacja działań ukierunkowanych na usprawnienie ruchu drogowego i zapewnienie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.
- Rozbudowa infrastruktury drogowej i okołodrogowej, w tym chodników, ciągów pieszych i rowerowych, ukierunkowana na wspieranie mobilności oraz zapewnienie bezpieczeństwa i komfortu wszystkim uczestnikom ruchu drogowego.
- Planowanie nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie ruchu drogowego na jakość i komfort życia mieszkańców oraz jakość środowiska naturalnego.
- Rozwijanie infrastruktury rowerowej jako infrastruktury uzupełniającej sieć komunikacyjną.

Infrastruktura techniczna

- Modernizacja, wymiana i rozbudowa istniejących obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz sukcesywny rozwój nowych obiektów, urządzeń i sieci uzbrojenia technicznego.
- Dążenie do zapewnienia wszystkim mieszkańcom gminy dostępu infrastruktury technicznej i usług komunalnych poprzez sukcesywne uzbrajanie terenów zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, elektroenergetyczną, gazową i telekomunikacyjną, w tym zapewnienie dostępu do kanalizacji we wszystkich miejscowościach gminy oraz rozbudowa istniejącej lub budowa nowej oczyszczalni ścieków.
- Dążenie do racjonalnego wykorzystania istniejącej infrastruktury, w tym poprzez podnoszenie standardu zdegradowanych obiektów i przestrzeni oraz nadawanie im nowych funkcji społecznych i turystyczno-rekreacyjnych, w tym m.in. rewitalizacja tzw. Osiedla Stodół.

Infrastruktura społeczna

- Dalszy rozwój usług publicznych ukierunkowany na ich koncentrację w głównym ośrodku administracyjno-usługowym gminy.
- Dążenie do zapewnienia dobrej dostępności czasowej i przestrzennej podstawowych usług.
- Zwiększenie dostępności usług skierowanych do seniorów, w tym m.in. poprzez utworzenie dziennego domu pobytu i/lub klubu seniora.
- Rozwijanie sieci ścieżek i tras rowerowych oraz tras spacerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.
- Rozwijanie oferty edukacyjnej oraz podnoszenie jej jakości i atrakcyjności.

- Poprawa standardu i dostępności przestrzeni publicznych oraz obiektów użyteczności publicznej, w tym budynku Urzędu Gminy Mstów, eliminacja barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie osób ze szczególnymi potrzebami.
- Poprawa standardu infrastruktury kultury, w tym remont, modernizacja i rozbudowa obiektu Gminnego Ośrodka Kultury.
- Zapewnienie miejsca spotkań dla mieszkańców każdego z sołectw gminy, m.in. poprzez poprawę standardu obiektów i przestrzeni publicznych wraz z nadaniem im funkcji społecznych, integracyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych.
- Rozwój i podnoszenie jakości infrastruktury turystycznej, rekreacyjno-sportowej i wypoczynkowej, przede wszystkim w rejonie Zalewu Tasarki i rozwijanie funkcji turystycznych i rekreacyjnych w oparciu o zasoby przyrodnicze (zgodnie z ograniczeniami dotyczącymi obszarów chronionych wynikającymi z przepisów odrębnych), szlaki turystyczne piesze i rowerowe oraz inną infrastrukturę rekreacyjno-sportową i wypoczynkową wraz ze związanymi z nimi terenami usługowymi (handel, gastronomia, rekreacja).

II ZASADY

1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu:

- Należy dążyć do rewaloryzacji, ochrony i rozwoju istniejących zasobów środowiska przyrodniczego oraz zmniejszania negatywnego wpływu działalności człowieka na to środowisko.
- Należy dążyć do utrzymania istniejącej ochrony obszarów o wysokich wartościach przyrodniczych i kulturowych oraz obejmowania ochroną najcenniejszych obszarów i obiektów przyrodniczych.
- Zachowanie rygoru ochrony korytarzy ekologicznych, w tym zachowanie ciągłości naturalnych korytarzy ekologicznych doliny rzeki Warty.
- Należy dążyć do ochrony ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalnych zbiorników wodnych, kęp drzew i krzewów, płątów nieużytkowanej roślinności, starorzeczy, skarp, siedlisk przyrodniczych oraz stanowisk rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoi oraz miejsc rozmnażania lub miejsc sezonowego przebywania, w tym przede wszystkim obszarów cennych przyrodniczo takich jak: obszary Natura 2000: „Ostoja Olsztyńsko – Mirowska” i „Przełom Warty koło Mstowa”, użytek ekologiczny „Golizna” oraz obszar Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd wraz z otuliną.
- Należy dążyć do kształtowania stref buforowych między obszarami szczególnie cennymi przyrodniczo a obszarami zurbanizowanymi w celu ograniczenia bezpośrednich zagrożeń dla walorów przyrodniczych.

- Należy dążyć do zachowania istniejącej zieleni wysokiej, właściwego zagospodarowania ciągów ekologicznych i klinów napowietrzających, wprowadzania zróżnicowanych form zieleni oraz łączenia ich w zintegrowany system, ze szczególnym uwzględnieniem terenów przybrzeżnych rzeki Warty.
- Należy dążyć do poprawy jakości wód i racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi, w tym poprzez wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy, a także poprzez prowadzenie polityki zapewniającej odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, właściwe składowanie i unieszkodliwianie odpadów stałych, promocję Dobrych Praktyk Rolniczych.
- Ze względu na położenie gminy w zasięgu GZWP Nr 408 „Niecka miechowska NW” oraz nr 326 „Zbiornik Częstochowa E”, konieczna jest ochrona przed niewłaściwym zagospodarowaniem przestrzennym obszaru wraz ze strefami ochronnymi – ochrona terenów narażonych na przenikanie zanieczyszczeń do wód, poprzez nadawanie priorytetu dla realizacji kanalizacji sanitarnej oraz zakaz prowadzenia działań mogących w poważny sposób zmienić stosunki wodne.
- Minimalizowanie ryzyka wystąpienia suszy i przeciwdziałanie skutkom jego wystąpienia oraz realizacja działań na rzecz ograniczania deficytu wody oraz wspieranie retencji wodnej (małej, glebowej, krajobrazowej).

2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- Należy dążyć do ochrony zasobów historyczno-kulturowych gminy poprzez rewaloryzację i rewitalizację obiektów zabytkowych, w tym dążyć do zachowania historycznego charakteru zabudowy Mstowa i Wancerzowa, szczególnie do zachowania zabudowy zwartej tzn. tworzącej pierzeje lub zespoły w formie kwartałów.
- Należy dążyć do ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego gminy poprzez realizację prac remontowych, konserwatorskich i restauratorskich obiektów zabytkowych wraz z nadawaniem im funkcji społecznych, kulturalnych i turystycznych, w tym np. wykorzystanie obiektów na cele utworzenia skansenu, centrum turystyczno-rekreacyjnego, centrum informacji turystycznej.
- Przy realizacji nowej zabudowy oraz zabudowy istniejącej poddawanej remontom, przebudowie, rozbudowie i nadbudowie należy stosować materiały lokalne, tradycyjne, harmonijnie wkomponowane w otoczenie oraz dostosowywać gabaryty i formę obiektów do historycznej zabudowy.

- Należy dążyć do ograniczania negatywnego wpływu turystyki na środowisko naturalne, historyczne, kulturowe i społeczne gminy, m.in. poprzez odpowiednie kanalizowanie ruchu turystycznego i właściwe udostępnianie zasobów kulturowych i przyrodniczych.
- Należy przeciwdziałać degradacji otoczenia obiektów zabytkowych przez dewastację i nieodpowiednie użytkowanie.

3. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130):

Na terenie Gminy Mstów nie wyznacza się terenów pod lokalizację obiektów handlu wielkopowierzchniowego. Ewentualna lokalizacja ww. obiektów powinna następować zgodnie z zasadami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz z uwzględnieniem wymogów przepisów szczególnych dla tego rodzaju inwestycji.

4. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:

- Inwestycje celu publicznego mogą być lokalizowane w gminie na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego, podejmowanych zgodnie z procedurą, którą określają aktualne przepisy.
- Należy dążyć do zachowania zgodności pomiędzy inwestycją celu publicznego a intensywnością i formami zagospodarowania otaczającego obszaru.
- Należy dążyć do minimalizowania zagrożeń powodowanych przez inwestycję celu publicznego.

5. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW:

- Urządzenia wytwarzające energię należy lokalizować na terenach i obiektach, dla których określono taką możliwość w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub wynika to z przepisów ogólnych.
- Podczas fazy realizacji i eksploatacji inwestycji związanej z farmami fotowoltaicznymi należy dążyć do zachowania warunków środowiskowych poprzez stosowanie specjalistycznych technologii, urządzeń i rozwiązań technicznych.
- Należy dążyć do ograniczania wielkopowierzchniowych inwestycji w rejonie występowania stanowisk roślin chronionych lub ich zabezpieczenia zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody.

6. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

- Należy ograniczać lokalizację inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

- W stosunku do istniejących i projektowanych inwestycji mogących oddziaływać na środowisko należy dążyć do ograniczenia ich uciążliwości do granic użytkowania oraz stosować środki techniczne minimalizujące negatywne oddziaływanie prowadzonej działalności na środowisko i zdrowie ludzi.

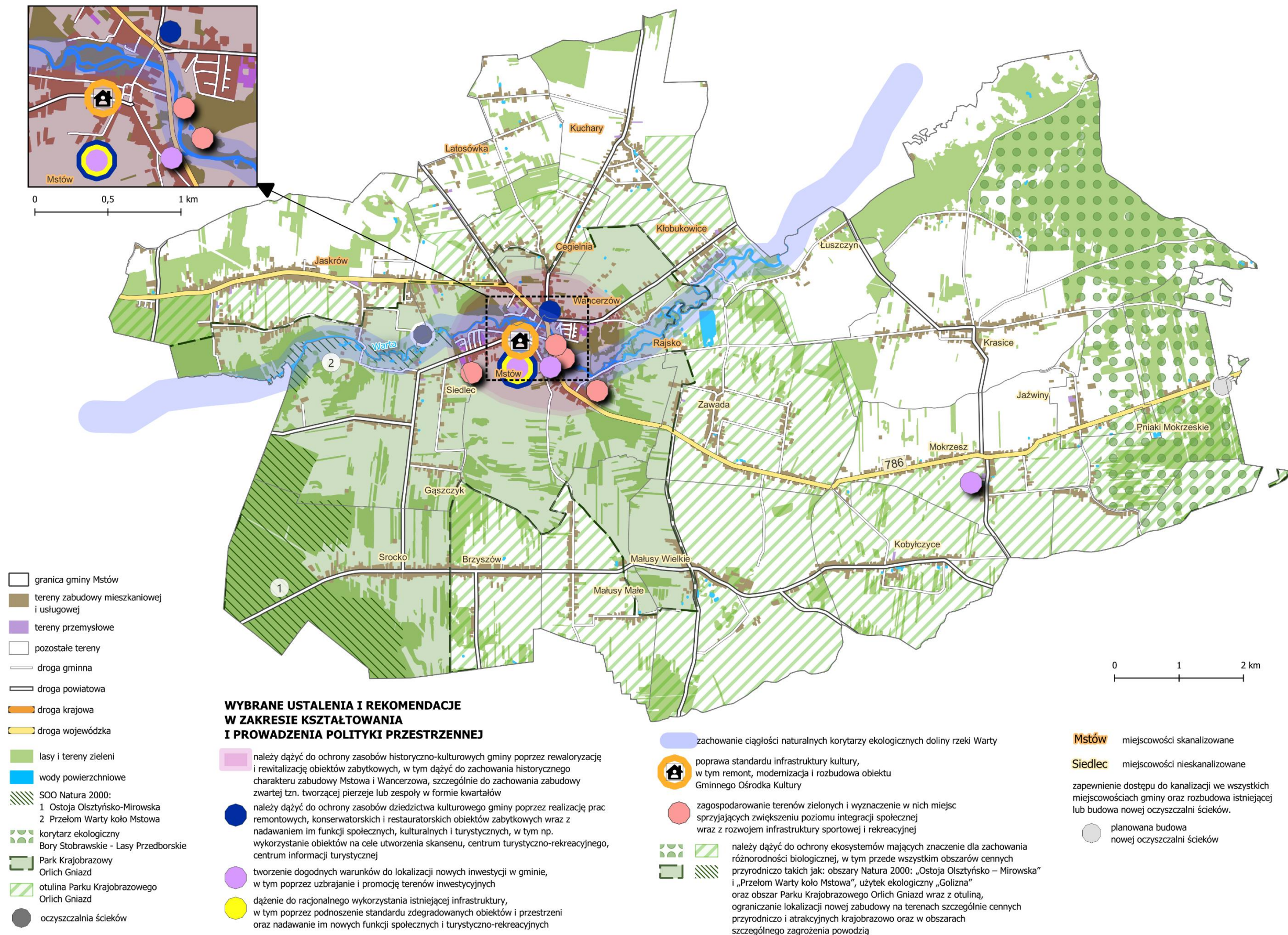
7. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

- Należy dążyć do kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej na obszarach o najwyższym potencjale glebowym oraz wielofunkcyjnego rozwoju na obszarach o niskim potencjale glebowym przy zachowaniu walorów przyrodniczych i tradycyjnego krajobrazu rolniczego.
- Należy dążyć do zachowania największych kompleksów leśnych oraz tworzenia ich zwartych kompleksów z lasami położonymi poza granicami administracyjnymi gminy.
- Na terenach lasów dopuszcza się z zachowaniem wymogów ochrony środowiska i planów urządzenia lasów, lokalizację obiektów budowlanych związanych z rekreacją i wypoczynkiem, jak np.: ścieżki dydaktyczne, rowerowe i piesze, obiekty i urządzenia sportowo-turystyczne wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną.
- Lasy należy użytkować zgodnie z ich funkcją wiodącą. Ewentualnej zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne dokonuje się po uzyskaniu niezbędnych zgód zgodnie z przepisami odrębnymi.
- Należy zachowywać i odtwarzać walory lasu poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej polegającej na integrowaniu celów gospodarczych z aktywną ochroną przyrody.

8. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji:

- Docelowo tereny górnicze na terenie gminy Mstów powinny zostać objęte procesem rekultywacji obejmującej zagospodarowanie terenów przekształconych w wyniku działalności górniczej. Do rekultywacji terenów poeksploatacyjnych zobowiązany jest podmiot podejmujący eksploatację złóż kopaliny lub prowadzący tę eksploatację. Rekultywację należy prowadzić zgodnie z kierunkami określonymi w odpowiedniej decyzji starosty. Zaleca się wodny, rolny, przyrodniczy, leśny lub rekreacyjny kierunek rekultywacji. Dopuszcza się również inne warianty rekultywacji, określone docelowo w wymaganej przepisami szczególnymi dokumentacji.

Rysunek 2 Wybrane ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

2.6 Oczekiwane rezultaty

Poniżej przedstawiono katalog wskaźników, które będą podlegały monitoringowi w celu określenia poziomu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Mstów na lata 2025-2031. Dzięki monitoringowi możliwa będzie ocena rezultatów planowanych działań oraz stwierdzenie, czy wyznaczone w strategii cele strategiczne zostały osiągnięte.

Dla każdego ze wskaźników określono oczekiwaną tendencję, a więc sposób, w jaki będzie się zmieniała wartość wskaźnika (wzrost/spadek) w wyniku realizacji założeń Strategii. Dla niektórych wskaźników możliwe było określenie wartości bazowej – są to bowiem dane odnotowywane rokrocznie w statystyce publicznej (BDL GUS). Dzięki temu ich monitoring będzie ciągły i pozwoli na porównanie jego wyników w dłuższej perspektywie (również w latach poprzedzających wdrożenie Strategii). Dla pozostałych wskaźników nie przyjęto wartości bazowych ze względu na fakt, iż do momentu opracowania Strategii (2024 r.), w jej ramach nie zostały podjęte działania umożliwiające ich określenie – realizacja zadań, których dotyczą dane wskaźniki, rozpocznie się bowiem dopiero po przyjęciu Strategii i od tego momentu prowadzony będzie monitoring.

Tabela 7 Monitoring

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki	Wartość bazowa (2022 r.)	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
Cel 1. Troska o środowisko i zrównoważony rozwój przestrzenny (Wymiar przestrzenno-funkcjonalny i klimatyczno-środowiskowy)					
1.1. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią	Zachowanie ładu przestrzennego, poprawa standardu przestrzeni i infrastruktury, zapobieganie niekontrolowanemu rozlewaniu zabudowy i ograniczanie negatywnych skutków suburbanizacji.	Liczba przebudowanych i/lub nowo zagospodarowanych przestrzeni publicznych	-	wzrost	Urząd Gminy Mstów
1.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury	Zapewnienie wysokiego standardu i komfortu życia w gminie, tworzenie warunków do rozwoju oferty gminnej i zwiększanie atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej.	Udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej	40,4%	wzrost	BDL GUS
1.3. Adaptacja do zmian klimatu i ochrona środowiska	Poprawa jakości środowiska, podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie, zrównoważony rozwój, zachowanie kluczowych walorów gminy.	Liczba zrealizowanych inwestycji związanych z przystosowaniem gminy do zmian klimatu	-	wzrost	Urząd Gminy Mstów
2. Rozwój oferty gminnej zgodnie z obecnym i prognozowanym zapotrzebowaniem (Wymiar społeczny)					
2.1. Zwiększanie dostępności i poprawa jakości oferty usług publicznych	Podniesienie jakości życia w gminie, dostosowanie oferty gminnej do potrzeb i oczekiwań mieszkańców.	Saldo migracji na 1000 ludności	2,7	wzrost	BDL GUS
2.2. Wspieranie lokalnej społeczności	Podniesienie poziomu integracji społecznej, zwiększenie partycypacji mieszkańców w życiu gminy i procesach rozwojowych.	Liczba podjętych inicjatyw na rzecz integracji społecznej	-	wzrost	Urząd Gminy Mstów
3. Wzmacnianie konkurencyjności lokalnej gospodarki (Wymiar gospodarczy)					
3.1. Wsparcie przedsiębiorczości i poprawa sytuacji lokalnego rynku pracy	Wzmocnienie konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw, poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy, ograniczenie odpływu ludności w celach zarobkowych.	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	800	wzrost	BDL GUS
		Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	1,9%	spadek	BDL GUS
3.2. Rozwój funkcji turystycznych i budowa marki gminy	Podniesienie poziomu atrakcyjności turystycznej gminy i regionu, dywersyfikacja struktury gospodarczej.	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwój oferty turystycznej gminy	-	wzrost	Urząd Gminy Mstów

3. System wdrażania strategii

Rozdział odnosi się do art. 10e ust. 3 pkt 8 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, a także ramy finansowe i źródła finansowania (art. 10e ust. 9 pkt. 3).

System zarządzania strategią opiera się na szeregu procesów, których skuteczna realizacja wymaga współpracy podmiotów i jednostek o różnych kompetencjach. Wyraźny podział zadań przewidzianych w strategii gwarantuje ciągłość prac oraz maksymalizację ich efektywności, co jest niezbędne ze względu na różnice w zakresie odpowiedzialności poszczególnych podmiotów. System ten obejmuje kluczowe, wzajemnie powiązane elementy:

- Opracowywanie i bieżąca aktualizacja strategii;
- Wdrażanie strategii;
- Monitorowanie i ocena osiągniętych rezultatów.

3.1 Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja Strategii

W rozdziale przedstawiony został usystematyzowany schemat realizacji i wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Mstów na lata 2025-2031 wraz ze sposobem monitorowania osiągnięcia celów i ewaluacji dokumentu. Wskazano podmioty/jednostki odpowiedzialne za poszczególne zadania oraz krótko scharakteryzowano każde z zadań.

OPRACOWANIE, WDRAŻANIE I REALIZACJA STRATEGII:

Przygotowanie projektu strategii rozwoju - Wójt Gminy Mstów przy współpracy struktur Urzędu Gminy Mstów, w uzgodnieniu z Radą Gminy (zmiany zapisów w dokumencie także w oparciu o uzasadnione propozycje i wnioski mieszkańców, organizacji społecznych oraz przedsiębiorców).

Wybór i selekcja zadań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii- Wójt Gminy Mstów przy współpracy struktur Urzędu Gminy Mstów i instytucji samorządowych.

Nawiązywanie współpracy z partnerami dla realizacji działań i projektów wymagających zaangażowania innych organizacji i instytucji (administracji różnego szczebla, organizacji społecznych, przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu) oraz działania lobbingowe na rzecz strategicznych kierunków rozwoju w wymiarze ponadlokalnym – Wójt Gminy Mstów.

Opracowanie rocznych i wieloletnich programów branżowych oraz inwestycyjnych, w ramach których realizowane będą założenia strategiczne – wyspecjalizowane komórki Urzędu Gminy Mstów oraz inne instytucje samorządowe (jednostki organizacyjne).

Zatwierdzenie i zapewnienie finansowania dla rocznych oraz wieloletnich programów branżowych i inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane cele strategiczne i kierunki działań – merytoryczne komórki Urzędu Gminy Mstów, Rada Gminy.

Zabezpieczenie środków na realizację zadań strategicznych poprzez umieszczenie konkretnych pozycji w budżecie oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej – Skarbnik Gminy Mstów, Wójt Gminy Mstów, Rada Gminy.

Przygotowanie wniosków o uzyskanie finansowania zewnętrznego dla projektów wynikających z założeń strategii – Wójt Gminy Mstów, przy współpracy struktur Urzędu Gminy Mstów wraz z jednostkami organizacyjnymi.

Nadzór nad realizacją projektów, ich rozliczenia i raporty z realizacji – merytoryczne komórki Urzędu Gminy Mstów.

Procedura monitorowania:

- Coroczny, bieżący monitoring realizacji strategii.
- Coroczny monitoring pozwala na uzyskanie pełnych informacji dotyczących efektów i rezultatów wdrażanych działań.
- Proces obejmuje analizę wskaźników określonych w rozdziale „Rezultaty planowanych działań”.
- Wyniki monitoringu stanowią zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, realizowanych w ramach każdego z celów zapisanych w Strategii.

Ewaluacja:

- Rekomenduje się przeprowadzenie dwóch przeglądów strategicznych w okresie obowiązywania strategii – w 2027 r. (ewaluacja on-going) i 2031/2032 r. (ewaluacja ex-post).
- Ewaluacja ma na celu uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania oraz wskazanie konieczności dokonania korekt (aktualizacji). Dzięki temu możliwe jest podnoszenie jakości działań, udoskonalenie bieżącej interwencji czy podejmowanie decyzji dotyczących aktualizacji/modyfikacji dokumentu.
- Wynikiem przeprowadzenia przeglądu będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań.
- Raporty ewaluacyjne są prezentowane Radzie Gminy przez Wójta Gminy Mstów wraz z rekomendacjami korekt, aktualizacji oraz uzupełnienia zawartości dokumentu.

Aktualizacja

Ustawa o samorządzie gminnym (...) reguluje sposób sporządzania strategii rozwoju gminy i zgodnie z jej zapisami strategia *podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza, przestrzenna lub klimatyczno-środowiskowa gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa.*

- Zmiany w Strategii Rozwoju Gminy Mstów na lata 2025-2031 dokonywane będą uchwałą Rady Gminy na wniosek Wójta.
- Aktualizacja strategii dokonywana będzie w uzasadnionych przypadkach, w szczególności w związku ze zmianami uwarunkowań rozwoju (m.in. społecznych, gospodarczych,

prawnych, przestrzennych czy politycznych) na terenie gminy, bądź w jej otoczeniu.

- Ocena realizacji strategii na podstawie danych zawartych w raportach ewaluacyjnych zostanie dokonana w latach 2028 i 2031/2032. Jej celem będzie porównanie założonych w strategii oddziaływań i efektów jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi efektami. Na tej podstawie formułowane będą zalecenia w zakresie aktualizacji na kolejne lata wdrażania Strategii.
- Decyzja o aktualizacji dokumentu będzie dokonywana przez Wójta Gminy Mstów we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy. Następnie Wójt przedstawi swoje rekomendacje do przyjęcia Radzie Gminy.

3.2 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju Gminy Mstów stanowi dokument nadrzędny, który wyznacza główne kierunki oraz cele rozwoju gminy. Wdrożenie strategii opierać się będzie na szeregu dokumentów wykonawczych – obowiązkowych lub pożądanym planów i programów, które szczegółowo operacjonalizują przyjęte założenia strategiczne.

Zakres i charakter dokumentów wykonawczych:

- **Spójność z strategią:**

Każdy dokument wykonawczy musi być zgodny z wizją, celami oraz priorytetami określonymi w Strategii Rozwoju Gminy Mstów na lata 2025-2031. Dokumenty te, w sposób bardziej szczegółowy niż sama strategia, definiują priorytetowe obszary działań oraz opisują konkretne metody realizacji przyjętych celów.

- **Szczegółowość opracowania:**

Dokumenty wykonawcze powinny precyzować zakres planowanych działań, harmonogramy realizacji, przypisanie odpowiedzialności do konkretnych jednostek organizacyjnych oraz określać wskaźniki efektywności. Dzięki temu możliwe będzie monitorowanie postępów oraz wdrażanie korekt w trakcie realizacji.

Wytyczne metodologiczne:

1. **Konsultacje i partycypacja społeczna:**

Już na etapie tworzenia dokumentów wykonawczych niezbędne jest szerokie zaangażowanie mieszkańców oraz partnerów społeczno-gospodarczych. Konsultacje społeczne pozwolą uwzględnić realne potrzeby lokalnej społeczności, co zwiększy efektywność wdrażanych rozwiązań.

2. **Przejrzystość i jasność zapisów:**

Dokumenty muszą być sporządzone w sposób klarowny i zrozumiały. Precyzyjne sformułowania oraz jednoznaczne określenie celów, działań i odpowiedzialności ograniczają ryzyko błędnych interpretacji oraz ułatwiają ich wdrażanie.

3. Przypisanie odpowiedzialności:

Każdy dokument powinien zawierać informacje o jednostce lub komórce organizacyjnej odpowiedzialnej za jego realizację. Ważne jest również ustalenie mechanizmów monitorowania postępów, co umożliwi bieżącą ewaluację efektywności działań.

3.3 Finansowanie Strategii

Skuteczna realizacja założeń Strategii Rozwoju Gminy Mstów na lata 2025-2031 będzie możliwa dzięki zastosowaniu zróżnicowanych źródeł finansowania, które pozwolą na wsparcie poszczególnych przedsięwzięć inwestycyjnych i operacyjnych. Obowiązkiem władz gminy jest aktywne poszukiwanie wszelkich narzędzi, instrumentów i źródeł finansowych, w tym pozyskiwanie środków zewnętrznych, aby zagwarantować pełną realizację zaplanowanych działań. Poniżej zestawiono potencjalne źródła finansowania:

1. Środki własne oraz budżety jednostek samorządu terytorialnego

- **Środki budżetu gminy**
- **Środki budżetów powiatowych i regionalnych:**

Współpraca z jednostkami wyższego szczebla administracyjnego umożliwia uzyskanie dodatkowych środków, przeznaczonych na wspólne przedsięwzięcia rozwojowe. Fundusze te mogą być wykorzystane na projekty o znaczeniu regionalnym, wzmacniające infrastrukturę czy wspierające rozwój społeczno-gospodarczy.

2. Środki budżetu państwa

- **Dotacje i subwencje**
- **Programy rządowe**

3. Środki funduszy celowych, które są przeznaczone na realizację określonych zadań, np. modernizację infrastruktury, rozwój obiektów użyteczności publicznej, ochronę środowiska czy działania społeczne. Środki te pochodzą często z rezerw centralnych lub z dedykowanych funduszy utworzonych w ramach strategii rozwoju na poziomie krajowym lub regionalnym.

4. Fundusze Europejskie

Gmina Mstów planuje aktywnie korzystać z instrumentów finansowych dostępnych w ramach Unii Europejskiej, co pozwoli na realizację projektów na różnych płaszczyznach:

- **Fundusze Europejskie dla Śląska 2021-2027**
- **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS):**

Finansują projekty mające na celu rozwój gospodarki niskoemisyjnej, poprawę efektywności energetycznej, ochronę środowiska oraz adaptację do zmian klimatycznych. Inwestycje mogą

obejmować modernizację sieci energetycznych, budowę odnawialnych źródeł energii czy poprawę jakości powietrza.

- **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG):**

Przeznaczone są na wspieranie projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz podnoszących konkurencyjność lokalnej gospodarki. Projekty realizowane z wykorzystaniem tych środków pozwalają na wdrażanie nowoczesnych technologii i rozwój lokalnego sektora przedsiębiorstw.

- **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS):**

Ukierunkowane są na wsparcie projektów poprawiających sytuację społeczną mieszkańców, integrację społeczną oraz rozwój usług społecznych. Projekty mogą obejmować programy szkoleń zawodowych, inicjatywy wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym czy inwestycje w infrastrukturę społeczną.

- **Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC):**

Dedykowane są projektom związanym z cyfryzacją, rozwojem e-usług oraz wzmocnieniem cyberbezpieczeństwa. Inwestycje te przyczyniają się do poprawy efektywności administracyjnej, modernizacji systemów IT i zwiększenia dostępności usług publicznych.

- **Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE):**

Środki te wspierają beneficjentów funduszy unijnych poprzez szkolenia, działania informacyjno-promocyjne oraz rozwój systemów informatycznych.

5. Inne środki publiczne

- **Instrumenty krajowe:**

Oprócz wymienionych źródeł, gmina może korzystać z różnych instrumentów wsparcia dostępnych na poziomie krajowym. Mogą one dotyczyć np. programów rozwoju regionalnego, wsparcia dla przedsiębiorczości czy inicjatyw infrastrukturalnych.

- **Partnerstwa publiczno-prywatne (PPP):**

Projekty o strategicznym znaczeniu mogą być współfinansowane przy udziale sektora prywatnego. Partnerstwo publiczno-prywatne pozwala na łączenie zasobów finansowych, technologicznych i know-how, co przyczynia się do realizacji dużych inwestycji przy jednoczesnym dzieleniu ryzyka.

3.4 Ewaluacja ex-ante

Ewaluacja ex-ante projektu Strategii Rozwoju Gminy Mstów na lata 2025–2031 wynika z zapisów Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Zgodnie z art. 10a ust. 2 ww. ustawy, podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju zobowiązany jest do przeprowadzenia uprzedniej ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii – przed

jej formalnym przyjęciem. Celem niniejszej ewaluacji jest kompleksowa analiza i ocena zasadności projektu w zakresie: trafności założonych celów, skuteczności przyjętych kierunków interwencji oraz efektywności planowanych działań.

W ramach przeprowadzonej analizy dokonano:

- weryfikacji zgodności projektu Strategii Rozwoju Gminy Mstów 2025–2031 z wymogami ustawowymi oraz zasadami planowania strategicznego,
- oceny trafności i adekwatności zawartych zapisów w odniesieniu do aktualnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych i przestrzennych gminy,
- analizy spójności wewnętrznej dokumentu, uwzględniającej logiczne powiązania między diagnozą, celami strategicznymi oraz kierunkami działań,
- oceny spójności zewnętrznej, w tym komplementarności strategii z dokumentami wyższego rzędu, takimi jak Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” czy Strategia Rozwoju Subregionu Północnego,
- poddano ocenie potencjalną efektywność celów i kierunków interwencji.

Kompletność

Celem analizowanego obszaru jest szczegółowa ocena, czy Projekt Strategii Rozwoju Gminy Mstów na lata 2025-2031 zawiera wszystkie elementy obligatoryjne, określone w art. 10e ust. 3 pkt. 1–9 Ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.). W ramach analizy porównano strukturę i zawartość dokumentu z następującymi obligatoryjnymi elementami:

- 1) Wnioski z diagnozy przeprowadzonej na potrzeby strategii – odzwierciedlone w rozdziale 1.5, dotyczące sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy.
- 2) Cele strategiczne rozwoju i przypisane im kierunki działań – ujęte w rozdziale 2.2
- 3) Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – przedstawiony w rozdziale 2.4, który ilustruje planowany rozwój przestrzenny oraz funkcjonalne powiązania między poszczególnymi elementami.
- 4) Ustalenia i rekomendacje dotyczące kształtowania polityki przestrzennej – zawarte w rozdziale 2.5, które precyzują wymagania w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.
- 5) Rezultaty planowanych działań – opisane w rozdziale 2.6, wraz z określeniem wskaźników efektywności, roku bazowego oraz oczekiwanych tendencji zmian.

- 6) Obszary strategicznej interwencji – określone w rozdziale 1.3, wskazujące na komplementarność celów strategii gminnej z nadrzędnymi dokumentami regionalnymi.
- 7) System wdrożenia strategii – obejmujący wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, realizację, monitoring, ewaluację i aktualizację strategii (rozdziały 3.1 i 3.2).
- 8) Źródła finansowania – szczegółowo przedstawione w rozdziale 3.3.

Ponadto, strategia zawiera dodatkowe elementy, takie jak misja i wizja rozwoju gminy do 2031 roku (rozdział 2.1), które choć nie mają charakteru obligatoryjnego, stanowią integralny element spójności koncepcyjnej dokumentu. W rezultacie, projekt Strategii Rozwoju Gminy Mstów na lata 2025–2031, opracowany zarówno w formie tekstowej, jak i graficznej, spełnia wszystkie wymagania formalne i merytoryczne, co pozwala ocenić go jako kompletny.

Trafność

Fundamentem właściwie opracowanej strategii jest rzetelna diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej gminy, która stanowi punkt wyjścia do formułowania celów strategicznych i kierunków działań. W Strategii Rozwoju Gminy Mstów na lata 2025–2031 wykorzystano zarówno ogólnodostępne dane statystyczne, jak i wyniki analiz z dokumentów diagnostycznych oraz strategicznych na poziomie lokalnym i regionalnym (m.in. dane z Banku Danych Lokalnych GUS, Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Powiatowego Urzędu Pracy). W związku z partycypacyjnym charakterem opracowania, do uzyskanych danych dodano wyniki badań jakościowych i ilościowych – przeprowadzonych poprzez ankiety papierowe i elektroniczne oraz warsztaty strategiczne z udziałem urzędników, radnych i mieszkańców. Dzięki tak szerokiemu zakresowi źródeł informacji, przyjęte założenia strategiczne są adekwatne do realnych potrzeb i barier rozwojowych gminy, co przekłada się na wysoką trafność całości opracowania.

Spójność wewnętrzna

W wyniku analizy sytuacji społeczno-gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy uzyskano precyzyjne dane umożliwiające identyfikację zarówno barier rozwojowych, jak i potencjałów, które mogą stać się fundamentem dalszych interwencji. Na tej podstawie sformułowano cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań, które określają konkretne narzędzia oraz metody implementacji zaplanowanej interwencji.

W ramach opracowania wyodrębniono cztery główne cele strategiczne dla Gminy Mstów, które dotyczą sfery społecznej, gospodarczej oraz przestrzenno-funkcjonalnej i klimatyczno-środowiskowej. Każdy z tych celów, działając wielokierunkowo, wpływa na całościowy rozwój gminy, co świadczy o wysokim stopniu komplementarności przyjętych rozwiązań. Do każdego celu przypisano szereg podstawowych założeń, które zostały uszczegółowione na poziomie kierunków działań operacyjnych.

Formułując główne cele i odpowiadające im kierunki rozwoju, zadbano o to, aby wzajemnie się one uzupełniały i oddziaływały na wszystkie kluczowe obszary funkcjonowania gminy. Priorytetowo potraktowano takie aspekty, jak wsparcie kapitału społecznego i ludzkiego poprzez zapewnienie wysokiej jakości życia, poprawę warunków na lokalnym rynku pracy oraz zrównoważony rozwój przestrzenny.

Analiza wykazała, że w dokumencie utrzymano spójną i logiczną strukturę, w której wyniki diagnozy stanowią bezpośrednią podstawę do wyznaczenia celów strategicznych i kierunków działań. Wdrożenie przyjętych celów przyczyni się zarówno do eliminacji zidentyfikowanych słabości, jak i do wykorzystania istniejących potencjałów rozwojowych gminy, co umożliwi osiągnięcie zamierzonych rezultatów w sposób efektywny i skoordynowany.

Spójność zewnętrzna

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Mstów na lata 2025–2031 został opracowany z myślą o zapewnieniu pełnej kompatybilności z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi, obejmującymi zarówno obszar lokalny, jak i regionalny. W rozdziale 1.3 przedstawiono w sposób klarowny, że przyjęte cele i kierunki działań są zgodne z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, a także z dokumentami takimi jak Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2030 r., Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, czy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego. Ta komplementarność umożliwia synergiczne wykorzystanie instrumentów finansowych (w tym funduszy Unii Europejskiej) oraz wsparcia instytucjonalnego, co stanowi kluczowy element kompleksowej realizacji celów rozwojowych gminy.

Skuteczność i efektywność

Wdrożenie strategii opiera się na precyzyjnie określonym systemie realizacji, który obejmuje nie tylko wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, ale także procedury monitoringu, ewaluacji oraz aktualizacji dokumentu. Rozdział 3 szczegółowo opisuje mechanizmy kontrolne oraz określa potencjalne źródła finansowania, co zapewnia dywersyfikację środków i stabilność realizacji poszczególnych projektów. W rozdziale 2.6 przyjęto system wskaźnikowy, w ramach którego dla każdego z celów strategicznych zdefiniowano rok bazowy, oczekiwaną tendencję zmian (wzrostową lub spadkową) oraz źródła danych – co umożliwia bieżący monitoring i ocenę efektywności podejmowanych działań. Takie podejście gwarantuje, że planowane interwencje będą realizowane zgodnie z założonym harmonogramem oraz osiągną oczekiwane rezultaty, co świadczy o potencjalnie wysokiej skuteczności i efektywności strategii.

Podsumowanie

Dokument Strategii Rozwoju Gminy Mstów na lata 2025–2031 został opracowany z zachowaniem

zasad pełnej kompletności, trafności oraz spójności – zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej. Analiza wykazała, że:

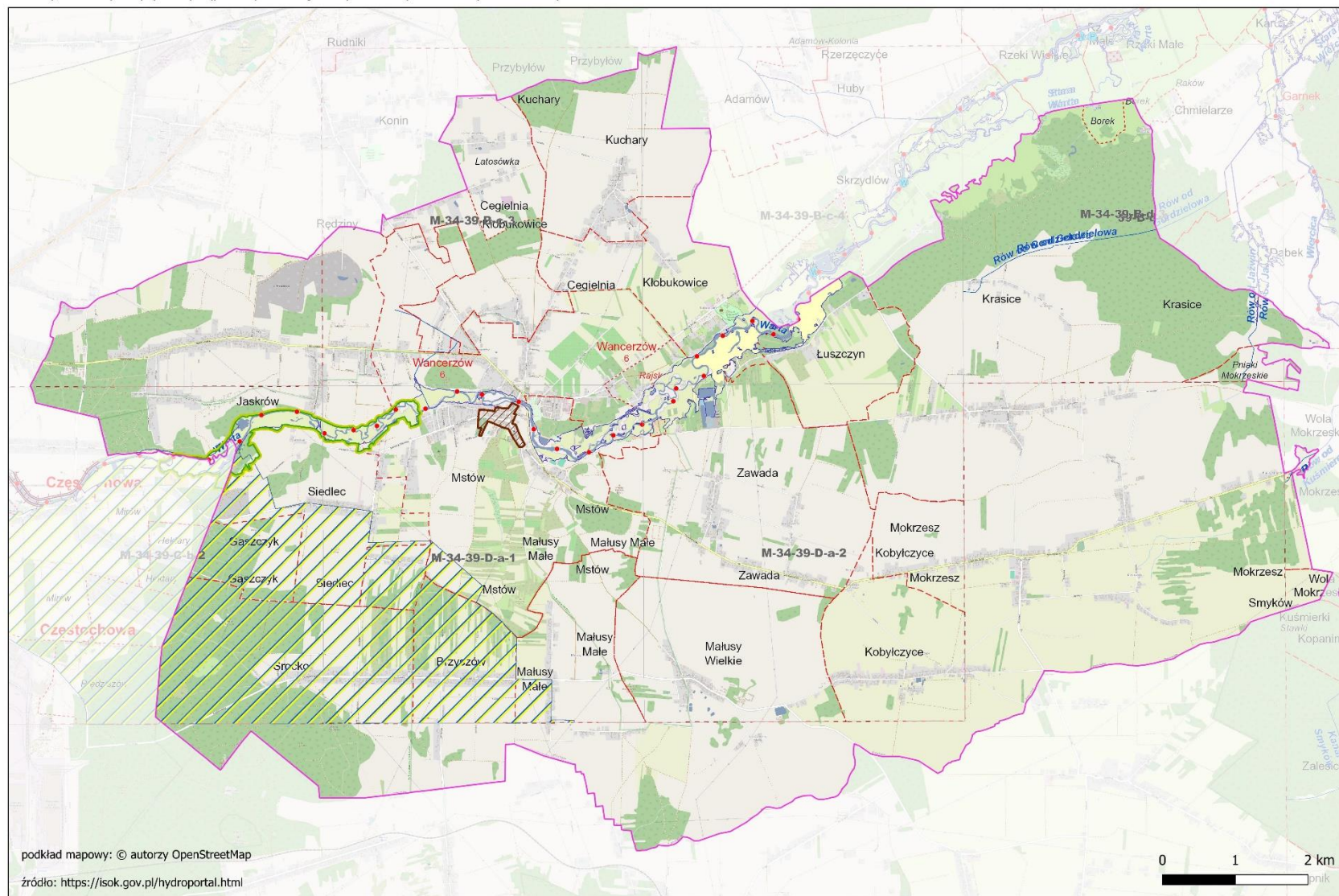
- Projekt zawiera wszystkie obligatoryjne elementy, zgodnie z wymaganiami ustawowymi, a dodatkowo wzbogacony jest o misję i wizję, co podnosi jego wartość merytoryczną.
- Wnioski z diagnozy stanowią solidną podstawę do wyznaczenia trafnych celów strategicznych i kierunków działań, odpowiadając na realne potrzeby i bariery rozwojowe gminy.
- Struktura dokumentu gwarantuje spójność wewnętrzną, zapewniając logiczne powiązanie między diagnozą a przyjętymi założeniami strategicznymi.
- Komplementarność z dokumentami nadrzędnymi umożliwia synergiczne wykorzystanie dostępnych instrumentów wsparcia i finansowania.
- Precyzyjnie określony system wdrożenia, monitoringu i ewaluacji zapewnia, że realizacja strategii przyniesie wymierne efekty, a poniesione nakłady będą adekwatne do osiągnięcia zaplanowanych rezultatów.

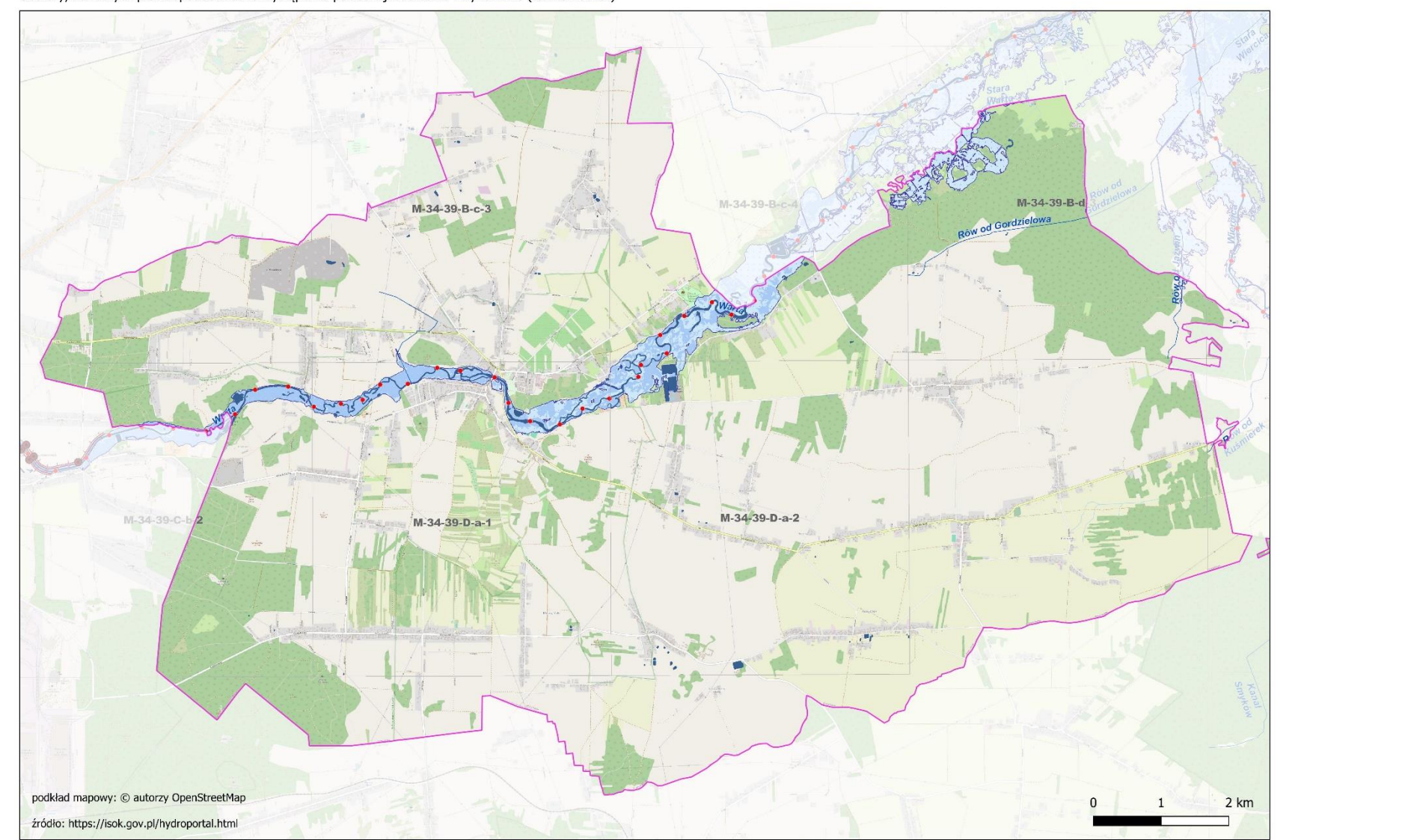
W świetle powyższych ustaleń rekomenduje się przyjęcie Strategii Rozwoju Gminy Mstów na lata 2025–2031, co stanowi solidną podstawę do wdrożenia kompleksowej polityki rozwojowej, odpowiadającej zarówno na wyzwania lokalne, jak i na potrzeby wynikające z nadrzędnych założeń planistycznych.

Załącznik nr 1 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego

Mapa ryzyka powodziowego

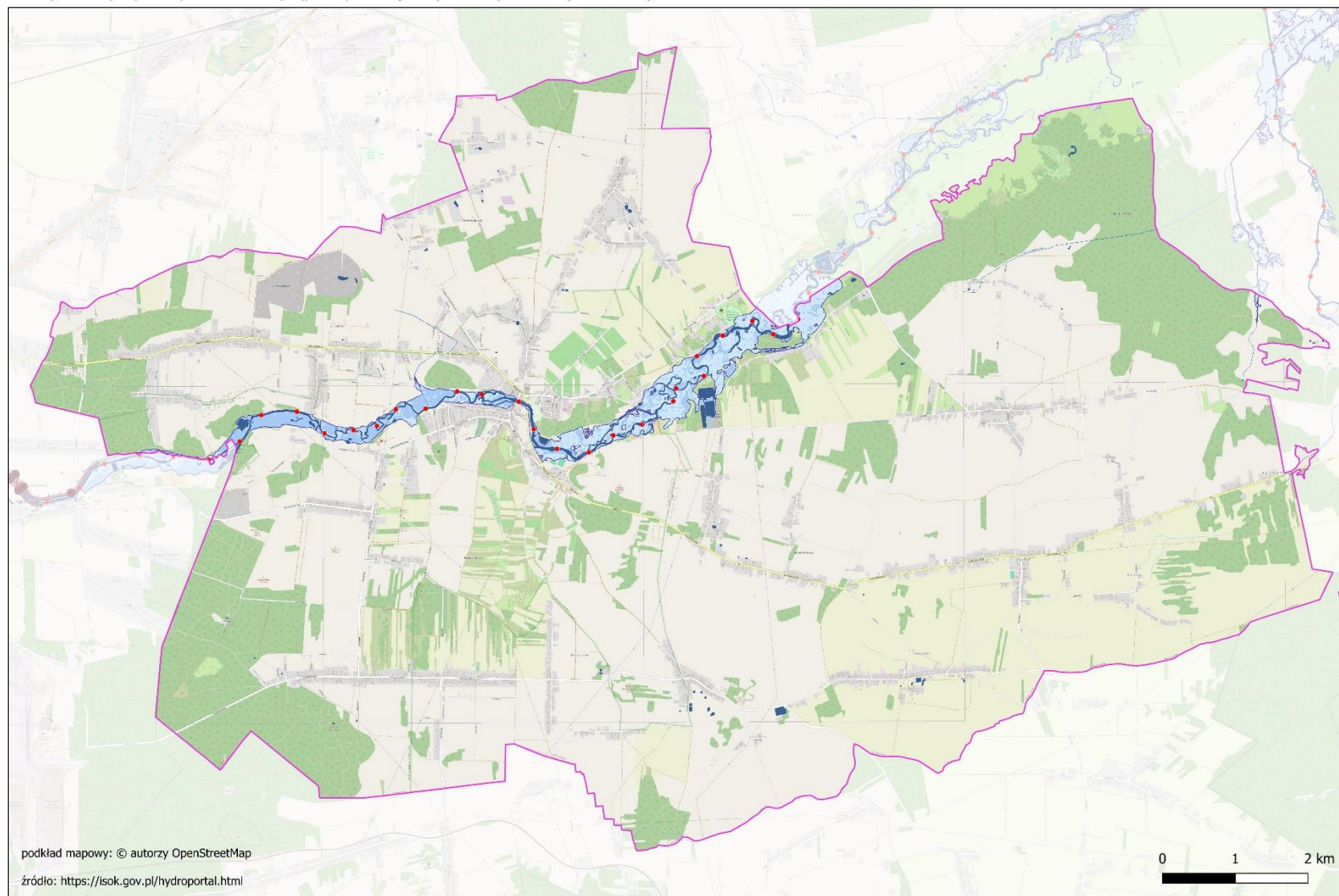
Obszary, na których ryzyko wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)

Mapa zagrożenia powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)

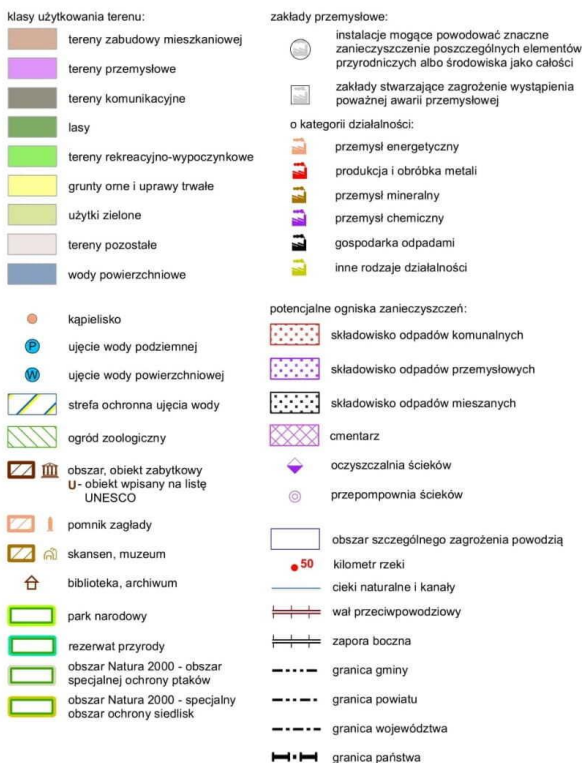
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW

MAPA ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

MAPA RYZYKA POWODZIOWEGO

Potencjalne negatywne skutki dla środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej

Potencjalne negatywne skutki dla życia i zdrowia ludzi oraz wartości potencjalnych strat powodziowych

